

Stian Lerdahl

Kvinnefotball på bygda

En historisk analyse av kvinnefotballens utvikling i Aurskog-Høland

Masteroppgave i idrettsvitenskap

Seksjon for kultur og samfunn
Norges idrettshøgskole, 2014

Forord

Jeg har spilt fotball siden jeg var liten gutt, så det var aldri noen tvil om at denne oppgaven skulle handle om nettopp fotball – min store lidenskap. Da jeg fikk vite at kvinnenes inntog på fotballbanen var lite studert, ønsket jeg umiddelbart å gjøre noe med det. Det er imidlertid flere som skal ha ære for at jeg fikk det til.

Jeg vil rette en stor takk til Grethe Brøtmeth og Ranveig Karlsen som tok meg i mot med åpne armer og bidro med alt fra gode historier til verdifull litteratur og avisutklipp. Uten dere hadde ikke dette vært mulig. Tusen hjertelig takk!

Ros skal også gis til min veileder Matti Goksøyr som ga meg all den hjelpen jeg trengte. Viktigst av alt skal du ha takk for at du hadde troen på meg da jeg selv tvilte som mest. Du var viktigere enn du aner.

Videre vil jeg takke venner og familie som har stilt opp til alle døgnets tider. Dere har motivert meg til å stå på videre, og deres støtte har holdt meg gående.

Linda, min samboer. Du har vært tålmodig og god, og satt alt til side for å hjelpe meg når jeg har hatt behov for det. Takk skal du ha. En liten takk gis også til den lille hunden vår som har ligget trofast i nærheten og vært min største tilhenger.

Lillestrøm

Oktober 2014

Stian Lerdahl

Sammendrag

Denne oppgaven tar for seg kvinnefotballens utvikling i Aurskog-Høland fra 1970-1990, og om det er noe fra denne tidsperioden som har påvirket kvinnefotballen på Romerike fram til i dag.

Oppgaven har følgende problemstilling:

Hvordan foregikk utviklingen av kvinnefotballen i Aurskog-Høland fra 1970-1990, og er det noe fra denne perioden som fortsatt har betydning for kvinnefotballen på Romerike?

Kvalitative metoder er brukt i arbeidet. For det første: Kvalitative intervjuer med personer som var involvert i kvinnefotballen på den tida. For det andre: Kildegransking av avisartikler og kampreferater.

Kvinnefotballen i Aurskog-Høland var framtreddende i landet innenfor tidsperioden jeg har valgt. Historien om hvordan Setskog, den lille bygda med om lag 700 innbyggere, hadde det beste kvinnefotballaget i Norge på denne tiden er spesielt spennende. Det kommer fram i studien at holdningene og miljøet hos kvinnelagene i Aurskog-Høland var en viktig faktor for suksessen, men det kan se ut til at det også finnes andre forklaringer.

Innhold

Forord	3
Sammendrag.....	4
Innhold	5
1. Innledning.....	7
1.1 Innledning og begrunnelse for valg av tema.....	7
1.2 Problemstillingen.....	8
1.3 Oppgavens struktur	9
1.4 Begrepsavklaring.....	10
2. Metode.....	11
2.1 Litteratur	11
2.2 Kilder.....	12
2.3 Metodebruk og utfordringer	13
2.4 Forskningsetikk ved dette prosjektet	19
3. Historisk Bakgrunn	20
3.1 Kvinnefotball i Norge før 1970.....	20
3.2 ”Norges første kvinnelige fotballkamp”	22
3.3 Seriespill og mesterskap	22
3.4 Frigjøring og likeverd	23
3.5 Veien inn	25
3.6 Ett skritt av gangen.....	26
3.7 Storhetstid.....	27
3.8 De harde fakta	29
4. Kvinnefotball i Aurskog-Høland	31
4.1 Geografisk forklaring	31
4.2 Kvinnefotball på Romerike	34
4.2.1 Lillestrøm SK var tidlig ute	34
4.2.2 Romerikes første dameserie.....	35
4.2.3 Kvinnefotball inn i kretsen	36
4.2.4 Gode år.....	37
4.2.5 Høydepunkter fra seriespillet.....	38
4.2.6 Fra 90-tallet og framover	39
4.3 Fra Setskog IF og Høland IL til LSK Kvinner.....	40

4.3.1 Setskog IF før sammenslåingen	40
4.3.2 Høland IL før sammenslåingen	42
4.3.3 Sammenslåingen	45
4.3.4 Behov for sentralisering.....	46
4.4 Lokalavisenes tale.....	47
4.4.1 Indre Akershus blad, 1975 – ”Damefotballen blomstrer på Romerike”	49
4.4.2 ”Det er morsomt å dømme damefotball” – Arne Løken.....	50
4.4.3 AA/RB, 1976 - ”Landslagsaktuell 15-åring får ikke spille i serien”	51
4.4.4 Indre Akershus Blad, 1976 – ”Maksimal uflaks”	52
4.4.5 1977 – En forsmak på fremtiden	53
4.4.6 AA/RB, 17. august 1978.....	55
4.4.7 Landskamp på Setskog	59
4.4.8 Østlandsserien for damer 1980 – 1982	62
4.4.9 Hva betydde disse årene for kvinnefotballen i kommunen?.....	65
4.3.10 1983 – Setskogs gulljakt.....	67
4.4.12 Gull!	70
4.4.13 Fra 1983 til 1990.....	72
5. Konklusjoner	74
5.1 Gode holdninger i et godt miljø	74
5.2 Arven fra Setskog.....	76
5.3 Styrker og svakheter ved studien.....	77
5.4 Veien videre	78
Litteratur	79
Vedlegg.....	82
Vedlegg 1	82

1. Innledning

1.1 Innledning og begrunnelse for valg av tema

Kvinnefotball har vært et omdiskutert tema i fotballverdenen i mange år. Det samme gjelder for Norge. Fotball er i dag den største idretten i landet for begge kjønn, men da fotballen kom hit for godt over 100 år siden var den derimot bare for menn, og det skulle gå mange år før kvinnene fikk lov til å utøve idretten. Vel, det finnes historier om kvinner som spilte fotball helt tilbake på 1920- og 30-tallet, men da var det snakk om showkamper i forkant av herrelagens kamper (Goksøyr & Olstad, 2002). Folk samlet seg for å se kvinnene spille fotball, men det var ikke for å bli underholdt av godt spill og flotte scoringer. Det var mer for å le av kvinnene som jo ikke var i nærheten så tøffe og flinke som herrene var. Slik var i hvert fall holdningene blant mange menn. Disse showkampene trengte heller ikke nødvendigvis mål for å avgjøre vinnerlaget. Under en kvinnefotballturnering på Frogner i 1928 endte finalen 0-0, men det ble ingen ekstraomganger eller straffesparkkonkurranse. Vinnerlaget ble kåret på stilpoeng (Goksøyr & Olstad, 2002). Av dette er det tydelig at kvinnefotballen hadde en lang vei foran seg dersom den skulle bli godtatt av herrene.

I perioden 1930-1970 vet man svært lite om kvinnefotballens utbredelse i Norge, men i 70-årene begynte det å skje ting rundt omkring i landet. Kvinner som ville spille fotball på lik linje med menn startet egne kvinnelag og spilte kamper mot hverandre. Forskjellen fra det vi kan om kvinnefotball på 20- og 30-tallet var at lagene nå hadde et ønske om å spille organisert fotball. Dette falt derimot ikke helt i god jord hos de mannlige fotballederne i Norges Fotballforbund. Med det startet kvinnefotballens kamp for aksept og anerkjennelse, og først ut var de i Rogaland og Oslo, tett etterfulgt av Akershus (Goksøyr & Olstad, 2002).

Min interesse for dette startet etter en forelesning om kvinnefotballens historie i Norge under masterstudiene. Selv er jeg fra Aurskog-Høland, en kommune i Akershus fylke, og jeg visste fra før at kvinnefotballen er en viktig del av kommunens fotballhistorie. Etter å ha lest om hvordan kvinnefotballen møtte motstand og ikke ble organisert ordentlig før på slutten av 70-tallet ville jeg finne ut mer om hvordan dette gikk for seg i kommunen jeg selv vokste opp i. Det kom også fram under

forelesningen om kvinnefotballen at veldig lite av dens historie er skrevet ned. Dersom dette var tilfelle for kvinnefotballens historie på landsbasis tenkte jeg at det i minste fall måtte gjelde for Aurskog-Høland kommune. Med min bakgrunn som fotballspiller og med min lokale tilhørighet til kommunen bestemte jeg meg for å se nærmere på dette tema, nemlig kvinnefotballens historie i Aurskog-Høland.

1.2 Problemstillingen

I Aurskog-Høland var det i hovedsak to klubber som skilte seg ut på kvinnefotballsiden. Høland IL og Setskog IF var de to klubbene som først satte i gang med dette tidlig på 1970-tallet, og det startet begge steder med en gjeng håndballdamer som ønsket å prøve fotball til en forandring. Det som begynte med frivillige treninger for moro skyld utviklet seg derimot raskt til et ønske om å spille organisert fotball. De to klubbene utviklet seg side om side, men Setskog IF skulle etter hvert vise seg å ha det beste laget. Begge lag hevdet seg på Romerike, men mot slutten av 70-tallet og begynnelsen av 80-tallet viste Setskog at de kunne hamle opp med de beste lagene i landet (Intervjuer med Brøtmeth og Karlsen, 2014).

Et av målene med denne studien dreier seg om å fortelle historien til kvinnefotballen i Aurskog-Høland. I dette ligger det derimot mer enn å bare si hva som skjedde. Jeg vil finne ut hvordan den oppstod, og jeg vil finne ut hva som gjorde at den utviklet seg. Var det noe spesielt med aktiviteten i kommunen som gjorde at den fikk to lag som ble blant de beste i sitt distrikt? Videre, hva er det som førte til at Setskog, ei lita bygd med rundt 700 innbyggere, greide å bygge opp et fotballag som var blant de aller beste i hele Norge? Setskog og Høland slo seg sammen til ett lag, Setskog/Høland, etter fotballsesongen i 1989, og på 90-tallet spilte de på det høyeste nivået i Norge. De flyttet på seg og skiftet navn til Team Strømmen rundt millenniumskiftet, og det er den samme klubben som i dag spiller i Toppserien under navnet LSK Kvinner (Brøtmeth, 2014). Med andre ord har kvinnefotballen som startet i Aurskog-Høland hatt en lang utvikling, og den har grovt sett holdt høyt nasjonalt nivå siden oppstarten og fram til i dag. Det er en veldig spennende historie, som det skal bli interessant å se nærmere på.

Av dette får jeg følgende problemstilling:

Hvordan foregikk utviklingen av kvinnefotballen i Aurskog-Høland fra 1970-1990, og er det noe fra denne perioden som fortsatt har betydning for kvinnefotballen på Romerike?

Målet er ikke å fortelle alt som skjedde rundt kvinnefotballen i Aurskog-Høland mellom 1970 og 1990, men å avdekke viktige faktorer som førte til den gode utviklingen. Videre er det interessant å se om det er noe som skjedde denne perioden som kan forklare hvordan Setskog/Høland, som var Romerikes nasjonale håp på 90-tallet, holdt seg på øverste nivå tross flytting og to klubbskifter.

1.3 Oppgavens struktur

I en historisk studie handler det om å jobbe med kilder av ulike slag. Først av alt vil jeg derfor presentere metodekapittelet. Her sier jeg litt om hvordan jeg har arbeidet med de kildene jeg har hatt til rådighet for å finne de svarene jeg søker. I det neste kapittelet vil jeg fortelle litt om kvinnefotballens framvekst i Norge, da dette er viktig for å sette hendelsene i Aurskog-Høland i perspektiv. Videre kommer jeg til det største kapittelet som handler om kvinnefotballens framvekst i Aurskog-Høland. Innledningsvis i dette kapittelet vil jeg si litt om geografien til både Romerike og Aurskog-Høland, da dette ikke nødvendigvis er kjent for alle som leser denne oppgaven. Deretter vil jeg presentere kvinnefotballens historie på Romerike. Aurskog-Høland er en liten del av Romerike, og jeg mener det er både interessant og viktig å vite litt om hva som skjedde i områdene rundt kommunen i det samme tidsrommet. Noe av informasjonen her vil overlappe det som kommer spesifikt om Aurskog-Høland, men det ser jeg ikke på som noe problem. Videre i kapittelet forteller jeg historien til kvinnelagene på Høland og Setskog slik den ble fortalt til meg av mine informanter, før jeg på bakgrunn av avisutklipp forklarer viktige hendelser i spesielt Setskogs historie fra 1970-1990. Setskog blir her prioritert da det var de som presterte best, og fikk mest omtale i avisene. Avslutningsvis vil jeg oppsummere studien i et konklusjonskapittel, som til slutt kan belyse svakheter og styrker ved studien, og forhåpentligvis avdekke nye spørsmål for videre forskning på dette feltet.

1.4 Begrepsavklaring

Kvinnefotball er et begrep som går igjen i denne oppgaven. Gjerne benyttes også begrepet damefotball, som gjenspeiler språkbruken på den tiden. Det samme gjelder for så vidt også selve begrepet kvinne. Flere steder i avisene jeg jobbet med ble kvinnene omtalt som både jenter og damer om hverandre. ”Setskog-jentene” er et typisk eksempel på slik begrepsbruk. Framvekst og utvikling er også to begreper som jeg har benyttet om hverandre. Framvekst som betyr å vokse fram er i mine øyne sidestilt med begrepet utvikling. Akershus Arbeiderblad & Romerikes Blad har jeg forkortet til AA/RB, som for så vidt også var deres egen forkortelse av navnet på den tiden. I dag heter avisen bare Romerikes Blad. Indre Akershus Blad omtaler jeg ofte bare som Indre, men i kildehenvisningene bruker jeg det fulle navnet. Når det gjelder de to klubbene Høland IL og Setskog IF vil disse stort sett bli kalt bare Høland og Setskog, med mindre forkortelsene er hensiktsmessig å bruke.

2. Metode

2.1 Litteratur

Om kvinnefotballens framvekst i Aurskog-Høland er det svært begrenset med litteratur, og det av flere årsaker. Først og fremst er det snakk om svært lokal historie, og for det andre er det snakk om kvinnefotball, et ungt fenomen sett med historiske øyne. Det er derimot skrevet mye om norsk herrefotball, og det er også nedskrevet noe om kvinnefotballens historie i Norge. Et eksempel på dette er boken ”*Fotball! Norges Fotballforbund 100 år*”, av Matti Goksøyr og Finn Olstad (2002). Boken forteller i hovedsak herrefotballens historie, men den sier også litt om kvinnefotballens framvekst på det nasjonale planet. Boken berører likevel noe av det jeg er ute etter å finne ut mer om, og den inneholder viktig historie som både direkte og indirekte har tilknytning til kvinnefotballen i Aurskog-Høland. Videre er det som står skrevet i denne boken viktig for å sette det som skjedde i Aurskog-Høland i perspektiv. Jeg har derfor benyttet meg av denne boken for å skrive et kapittel om den historiske bakgrunnen til kvinnefotballen i Norge.

I 2007 ble en liknende bok skrevet for Romeriksfotballen. Journalisten Kjell Aasum (2007) benyttet seg av intervjuer, samtaler og utklipp fra lokalavisene og publiserte boken ”*Fra Kaka til Carew. Romeriksfotball gjennom 100 år*”. På lik linje med boken til Goksøyr og Olstad har denne hovedfokus på herrefotballen, men den inneholder også viktig historikk om damefotballen. Denne historikken er altså ikke spesifikk for Aurskog-Høland, men på grunn av at både Setskog og Høland var blant de bedre lagene på Romerike inneholder denne boken mye verdifull informasjon som jeg har fått bruk for.

Når det gjelder tidligere forskning er dette feltet nærmest urørt. Det er forsket noe på kvinnefotball, men ofte har disse prosjektene med kjønn å gjøre, ikke nødvendigvis selve historien til kvinnefotballen. Det eneste jeg har kommet over som er innenfor det jeg leter etter, er en hovedfagsoppgave skrevet i 1993 av Roy-Kenneth Torkildsen. Han skriver om norsk kvinnefotballs utvikling. Han tar derimot for seg hele landet, og jeg vil derfor benytte meg av andre kilder for å finne ut mer om utviklingen i Aurskog-Høland.

2.2 Kilder

Da det er begrenset med litteratur og tidligere forskning på dette området har jeg vært nødt til å benytte meg av andre kilder i tillegg til bøkene jeg nevnte ovenfor. Først vil jeg si litt om de muntlige kildene jeg har hentet informasjon fra. Mesteparten av den informasjonen jeg søkte befinner seg i minnene til personer som var involvert i kvinnefotballen i Aurskog-Høland. Utfordringen var å finne de riktige personene, med andre ord de som kunne fortelle meg mest mulig om utviklingen til damefotballen helt fra starten av. Jeg er selv oppvokst i Aurskog-Høland, og jeg har bekjente som enten kjenner noen, eller som selv var en del av kvinnefotballen i kommunen. Etter mye leting og uendelig mange tips fra venner og kjente, valgte jeg å oppsøke to personer, Grethe Brøtmeth og Ranveig Karlsen.

De to var med helt fra oppstarten i to forskjellige klubber, henholdsvis Høland IL og Setskog IF. Jeg valgte disse to av flere grunner. For å beskrive utviklingen til kvinnefotballen mente jeg det var helt avgjørende å finne ut hvordan det hele startet, og det visste jeg at de to kunne fortelle meg. Videre visste jeg fra før at de to lagene konkurrerte mot de beste lagene i Norge på 70- og 80-tallet. Dermed var disse to damene også en del av utviklingen til kvinnefotballen i landet, ikke bare i kommunen. Sist, men ikke minst var disse også med da de to lagene slo seg sammen til Setskog/Høland, en svært viktig begivenhet i historien til kvinnefotballen i Aurskog-Høland.

Av mulige skriftlige kilder finnes det fortsatt håp da litteraturen ikke strekker til, og det er her lokalavisene kommer inn i bildet. Til dette prosjektet benyttet jeg meg av avisutklipp fra Indre Akershus Blad og Akershus Arbeiderblad & Romerikes Blad (AA/RB), hvorav mesteparten ble lånt til meg av Ranveig Karlsen. Disse utklippene består av alt fra kampreferater og intervjuer til tabeller, målscorerstatistikk og andre avisinnlegg som omhandler kvinnefotballen i kommunen. Videre har jeg også tatt i bruk resultater og tabeller som jeg har hentet fra hjemmesidene til Norges Fotballforbund. Her har jeg valgt de aktuelle sesongene jeg ønsket å se nærmere på, og fått opp resultatene fra hver runde, samt hvordan tabellen så ut ved sesongslutt. Dette vil også være å regne som skriftlige kilder.

2.3 Metodebruk og utfordringer

Til nå har jeg beskrevet den litteraturen og de kildene jeg har benyttet meg av for å samle inn informasjon. I dette kapitlet vil jeg presentere hvordan jeg har jobbet med disse kildene, altså hvilken metode jeg har brukt i arbeidet. Videre vil jeg si litt om utfordringer og eventuelle svakheter ved både innhenting og bearbeiding av den informasjonen jeg samler inn. I all hovedsak vil mitt arbeid dreie seg om kvalitativ metode, både i forhold til intervjuer og kildegransking.

I boken *”Fortida er ikke hva den en gang var. En innføring i historiefaget”*, av Knut Kjeldstadli (1999), presenterer forfatteren viktige momenter når man driver kildegransking. Først og fremst ønsker jeg derimot å fremheve hans tanker om selve historiefaget og oppgavene til en historiker. Han skriver om hvordan folk i vårt samfunn stadig virker mindre interessert i fortida, og at det er det som skjer nå som er interessant. En historiker skal ikke skrive om fortiden for å gjøre den mer interessant, og han siterer Thomas Carlyle: ”... Reality, if rightly interpreted, is greater than fiction” (Kjeldstadli, 1999, side 18). Med det mener han at historien kan fortelles kjedelig og livløs som personene man skriver om, men de kan også gjenoppvekkes. I følge Kjeldstadli (1999) er det litt av historikerens oppgave – å gjenoppvekke, ikke finne opp på ny (s. 18). Vår hovedoppgave som historikere må være å finne ut hva som faktisk skjedde, så godt vi bare kan. Videre sier han også at ”skal vi forstå nåtida, må vi vite hvordan den er blitt til” (Kjeldstadli, 1999, side 21). Jeg mener dette bør ligge til grunn uansett hva slags historie man skriver, og det har det gjort i dette prosjektet. Det er ikke sikkert det er mange som interesserer seg for fortiden til kvinnefotballen i Aurskog-Høland. Det er ikke en gang sikkert lokalbefolkningen vet at det laget som i dag er LSK Kvinner startet som Setskog/Høland. På en måte kan en si at kvinnefotballen i kommunen er død, men kanskje kan jeg gjenoppvekke den. I minste fall gjenoppvekke interessen. Jeg vet ikke, men dersom LSK Kvinner er nåtiden vil jeg fortelle hvordan de ble til, og hvordan det hele startet.

Kjeldstadli (1999) sier videre i sitt kapittel om kildegransking at ”Om historiefagets mål er å reise et bygg av forklaringer, trenger vi en grunnmur av trygge utsagn om hvorvidt noe var eller ikke var, om hvem som gjorde hva, hvor og når.” (Kjeldstali 1999, side 169). I følge han selv har denne grunnmuren fire vegger:

- Hvilke kilder har vi for å belyse et spørsmål?
- Hva er kildene vi har for oss? Hvilken funksjon hadde de i det miljøet de ble til? Her gjelder det å bestemme opphav og formål.
- Hvilket innhold har kildene?
- Hva kan vi bruke kildene til? (Kjeldstadli 1999, side 169-170)

Dette er i stor grad spørsmål jeg må ta hensyn til. I det ovennevnte har jeg grovt presentert de kildene jeg har tatt for meg, og at de i stor grad dreier seg om kamppreferater og intervjuer i tillegg til samtalene med de muntlige kildene. Nedenfor vil jeg si litt om de neste tre punktene med eksempler fra mitt arbeid.

Mye av mitt arbeid har dreid seg om å innhente informasjon fra avisene. De aller fleste av disse avisinnleggene er kamppreferater eller intervjuer. Kjeldstadli (1999) belyser et viktig spørsmål en må stille seg i den sammenhengen, nemlig hvor fortelleren står i forhold til det som det fortelles om (s. 177). I mine tilfeller har journalisten vært tilstede og sett kampen, så journalisten vil være førstehåndskilde. Kjeldstadli (1999) setter opp følgende punkter i prosessen fra førstehåndskilden til det jeg som leser faktisk leser:

1. Noe hender.
2. Hendingen iakttas.
3. Journalisten intervjuer iakttakeren.
4. Desken i avisa komprimerer journalistens fremstilling.
5. Leseren bearbeider det han eller hun leser. (Kjeldstadli, 1999, side 177).

Jeg nevnte hvordan journalisten er førstehåndskilde, så jeg kan se bort i fra punkt 3, da journalisten er iakttakeren. De andre punktene må jeg derimot ta hensyn til, så når jeg leser kamppreferatet er dette en annenhåndskilde. Likevel er det rimelig å anta at det kamppreferatet jeg leser er svært nære en førstehåndskilde. Jeg leser jo en øyevitneskildring som muligens er noe redigert hos avisen selv. Et annet viktig poeng er også hvilket forhold denne opphavspersonen har til kilden. I Aurskog-Høland finnes det bare en lokalavis, og det er Indre Akershus Blad. Sjansen for at en journalist i avisa er tilknyttet til, eller kjenner noen som er tilknyttet til laget det

skrives om er absolutt til stede. Dette kan påvirke det som skrives. For å eksemplifisere det, en journalist med tilknytning til Setskog kan veldig fort overdrive lagets prestasjoner, eller underdrive motstandernes. Dette er i ytterste konsekvens, og jeg tror ikke det er noen stor fare for mitt arbeid, men det er verdt å ha i bakhodet. Risikoen for dette vil være mindre jo større avisen er, rett og slett fordi det er mindre sannsynlighet for at journalisten da har noen tilknytning til laget. Videre var det også slik at journalisten i mange av artiklene ikke var oppgitt. Enten på grunn av at det var et utklipp, eller at det ble brukt forkortelser av navnet som jeg ikke fant ut av hvem var.

Etter å ha bearbeidet fortellerens forhold til det som fortelles vil neste steg være å bestemme innholdet i kilden (Kjeldstadli, 1999). Først må den tolkes språklig, men det gjelder mer for eldre tekster da språket var annerledes. Dette var aldri noe problem for meg. Deretter handler det i følge Kjeldstadli (1999) om se etter skjulte meninger, eller om det er noe i teksten vi kan lese mellom linjene (s. 179). I forbindelse med kampreferat fra fotballkamper gjelder det her å kjenne til sjargongen og vanlige uttrykksmåter for å oppdage den virkelige meningen. Avslutningsvis gjelder det å legge alt dette sammen og gjengi meningen i teksten med egne ord.

Det siste en skal gjøre med slike kilder er å bestemme brukbarheten. Først må man avgjøre om kilden er relevant. Det hjelper svært lite om kilden er pålitelig og korrekt, hvis den forteller meg noe som ikke har med min problemstilling å gjøre (Kjeldstadli, 1999). For min del har heller ikke dette vært en stor utfordring, for mesteparten av det som har med kvinnefotballen i Aurskog-Høland å gjøre vil være relevant i en eller annen form. Likevel finnes det kampreferater og artikler om samme begivenheter, og da vil det gjelde for meg å velge den som er mest relevant, eller eventuelt gir meg mest informasjon. Jeg har tenkt nøye over relevansen til de kildene jeg har hatt til rådighet, og det har i stor grad påvirket hvilke artikler jeg har tatt i bruk. Etter å ha bestemt kildens relevans er det viktig å tenke over kildens troverdighet. Her kommer jeg tilbake til det jeg snakket om ovenfor. En journalist, spesielt i lokalaviser, kan ofte ha en personlig tilknytning til det han eller hun skriver om. Kjeldstadli (1999) kaller dette "tendens" (s. 180). Altså at opphavspersonen kan ha en tilbøyelighet til å framstille et saksforhold på en spesiell måte. I tillegg bør opphavspersonen ha både evnen og muligheten til å si sannheten. I dette ligger det at opphavspersonen var ved

sine fulle fem, og at han eller hun helst var tilstede som øyevitne da det skjedde (Kjeldstadli, 1999).

Jeg ønsker å oppsummere de to avsnittene ovenfor på en litt enklere og mer konkret måte. Ved arbeid med kamppreferater, som jeg i stor grad gjør i dette prosjektet, må jeg sørgefor å bestemme opphavet til selve kamppreferatet samt forholdet journalisten har til kampen og det han skriver. Ut i fra det han skriver skal jeg deretter tolke hva dette innholdet betyr, finne meningen og uttrykke den med mine egne ord. Da dette er gjort gjenstår det å bestemme om det jeg har funnet er relevant og troverdig. På denne måten vil jeg kunne innhente riktig informasjon og samtidig fortelle historiene på best mulig måte (Kjeldstadli, 1999).

Mye av den informasjonen jeg har hentet inn kom som nevnt ovenfor fra mine to muntlige kilder, Grethe Brøtmeth og Ranveig Karlsen. De var nøkkelpersoner i kvinnefotballens framvekst i Aurskog-Høland, og de ble nøye valgt ut. Det finnes også andre som helt sikkert kunne bidratt med mye informasjon, men i forhold til min problemstilling anså jeg disse to damene for å være de riktige å snakke med. Jeg valgte å forholde meg til to personer, da intervjuer eller samtaler er tidkrevende. I tillegg er et intervju eller en samtale også avhengig av den aktuelle personens timeplan. Både Brøtmeth og Karlsen var svært positive og behjelpelige, så dette gikk veldig bra, men jeg tror likevel det var riktig å forholde meg til to muntlige kilder, og ikke flere. Jeg valgte å gjennomføre begge intervjuene mer som en toveis samtale. Transkripsjon og notater finnes hos forfatter og kan forelegges hvis ønskelig. Jeg forberedte noen spørsmål (**vedlegg 1**) som ble brukt som et utgangspunkt, men spørsmålene var alltid åpne for at mine informanter kunne utdype eller tillegge ytterligere momenter og synspunkter. Intervjuene var derfor av kvalitativ art, men i praksis gjennomført som semistrukturerte intervjuer eller samtaler.

Kjeldstadli (1999) presenterer hele ni argumenter for bruk av muntlige kilder (s. 193-195). Jeg har ikke tenkt til å gå gjennom alle her, men det er noen som stikker seg ut. Først og fremst er det hvordan muntlige kilder kan bidra til å spore opp skriftlige kilder. For min del ble dette svært gjeldende. Det var av Grethe Brøtmeth at jeg fikk boken om Romeriksfotballen av Kjell Aasum (2007). Dette var en bok jeg ikke en gang visste at fantes, og den ble svært viktig i arbeidet med dette prosjektet. Ranveig

Karlsen tipset meg om den samme boken, da hun selv hadde blitt kontaktet i forbindelse med utformingen av den. Videre hadde Ranveig Karlsen tatt vare på en del avisutklipp som jeg fikk låne, og ikke bare ga det meg mange nye kilder å jobbe med, men det sparte meg også verdifull tid. Kjeldstadli (1999) trekker videre fram hvordan intervjuer kan utfylle skriftlig materiale (s. 93). Både Brøtmeth og Karlsen ga meg en noe dypere forståelse av det jeg hadde lest om kvinnefotball på forhånd. De ga meg ny innsikt, og bidro også med informasjon som kunne fylle ut hull og svare på spørsmål jeg satt igjen med etter arbeidet med litteraturen.

Et annet argument for muntlige kilder er at ved arbeid med mikrohistorie eller produksjon av kollektivbiografer, samler man gjerne opplysninger på individnivå om mange enkeltmennesker fra en lang rekke skriftlige kilder. I et livsløpsintervju der informanten forteller kronologisk om livet sitt får man se helheten i en livssituasjon, og en kan da spare tid og samle inn en del slike opplysninger uten å måtte gå til så mange skriftlige kilder (Kjeldstadli, 1999). Jeg føler dette også er gjeldende for mitt prosjekt hvis en ser på fotballaget som individ. For å gi et eksempel. Dersom jeg ønsker å vite litt om sportslige resultater eller resultater fra spennende kamper som enten Høland eller Setskog spilte, kan jeg finne ut dette ved å lete gjennom lokalaviser fra en lang periode eller jeg kan se til Fotballforbundets resultatoversikt. Da er det mange skriftlige kilder som må gjennomgås. Gjennom intervjuene kan mine informanter fortelle meg det samme, og i tillegg bidra med mer enn bare resultater da de selv var tilstede som øyevitner til det som skjedde. I noen tilfeller kan jeg rett og slett innhente mer informasjon på kortere tid gjennom intervjuer. Dette er likevel forutsatt at informantene besitter denne informasjonen.

Det siste argumentet jeg ønsker å trekke fram er hvordan folks egne beretninger gir muligheten til innlevelse. Minnene mine informanter deler med meg formidler gjerne mer enn akkurat hva som skjedde, nemlig atmosfæren og stemningen som medfulgte (Kjeldstadli, 1999). Det er stor forskjell fra å lese i ei bok eller en avis at miljøet i et fotballag er bra, til å se smilet til ei dame som forteller hvordan fotballjentene satt og lo og ”kaklet” i garderoben i lang tid etter trening eller kamp. Dette bidrar til økt forståelse og som intervjuer blir man gjerne revet med av følelsene som disse minnene vekker hos de man snakker med.

Selv om det finnes gode argumenter for bruk av muntlige kilder betyr det ikke at man nødvendigvis kan unnvære andre kilder. Det er i følge Kjeldstadli (1999) heller ikke slik at de er så unike at de ikke kan følge ordinære kildekritiske regler (s. 195). Først og fremst handler det om å finne informanter som er gode og representative, og det har jeg sagt litt om tidligere. Spørsmålene må ikke være ledende, og i et kvalitativt intervju må vi ikke styre gjennomføringen for sterkt. De skal altså være slik jeg beskrev mine intervjuer ovenfor. Kjeldstadli (1999) presenterer to særegenheter ved intervjuer som byr på kildekritiske vansker (s. 196). Det ene nøkkelordet her er ordet ”minner”. Intervjuene baserer seg på informantenes minner, og med det følger det ofte innslag av glemsel eller feilerindring. Samtidig viser Kjeldstadli (1999) til Britiske psykologiske tester som har vist at hva en person husker etter 30 år gjerne er det samme som vedkommende husket etter ett år (s. 196). Dersom personen i tillegg har god hukommelse eller interesse for å vekke opp minnene kan vedkommende nok huske enkeltheter ganske riktig. Problemet er derimot i følge nyere erindringsforskning at erindring er en aktiv prosess, der en under erindringen konstruerer et bilde av sin egen fortid, der en på et bare delvis bevisst grunnlag henter fram ulike minnebrokker. Gjennom å sette sammen elementer av egen fortid skaper man en identitet som man kan presentere overfor andre. Holdninger i fortid er spesielt utsatt for dette, da man ofte ubevisst justerer minnene med nåtidens normer, eller at fortidas forestillinger er blitt farget av seinere erfaring (Kjeldstadli, 1999).

Den andre særegenheten ved muntlige kilder er at de oppstår gjennom kommunikasjon mellom to mennesker, intervjuer og informant. De to, og samspillet mellom dem, kan være med på å påvirke innholdet. Dersom spørsmålene er ledende, eller dersom intervjuerens holdninger og forestillinger er tydelige for informanten kan dette påvirke svarene slik at vedkommende svarer slik han eller hun tror intervjueren ønsker. Videre mener mange forskere i følge Kjeldstadli (1999) at når gjenskapningen av ens egen fortid skjer gjennom samtale med andre, følger den en viss logikk (s. 196). Mange griper ofte til en fortellende form som i noen tilfeller kan være pyntet på eller endret for fortellingens skyld. Rett og slett for at det som fortelles kan være mer interessant å høre på (Kjeldstadli, 1999). Av det jeg kan forstå handler det altså om å være klar over disse vanskelighetene. Ved å bruke åpne spørsmål som ikke er ledende, ved å ikke tydeliggjøre sine forventninger og holdninger og i stor grad la

informanten styre samtalen kan man som intervjuer jobbe rundt disse utfordringene på en god måte.

2.4 Forskningsetikk ved dette prosjektet

Etikk handler om hva som er rett og galt, og om hva vi bør gjøre og ikke bør gjøre. Innen forskning er etikk helt sentralt, og her handler det i veldig stor grad om å ta hensyn til alle som tar del i prosjektet, og ikke minst om å være ærlig. Videre i relasjon til forskning er det viktig at man er både grundig, saklig og objektiv. Det man skriver skal være reliabelt, og herunder ligger det at resultatene skal kunne stoles på og at man skal ha god kunnskap og gode ferdigheter på sitt område. Ikke minst skal man kunne være kritisk, og da også spesielt til sin egen forskning og resultater. Det er med andre ord en styrke at man er i stand til å påpeke svakheter ved egen forskning. Objektivitet er et annet viktig begrep. Jeg må være objektiv både i forhold til personer, klubber og lag som omtales, og ikke la mine egne holdninger og forventninger påvirke resultatene. I og med at jeg jobber mye med andres arbeid, enten det er litteratur eller avisartikler, dreier det seg om å behandle disse med respekt. Juks i form av plagiat og tyveri er selvfølgelig helt uakseptabelt. I forhold til intervjuer er selvfølgelig personvern viktig. Intervjuobjektene skal ha muligheten til å trekke seg når de vil, og de skal informeres til det fulle hva prosjektet dreier seg om.

På hjemmesiden til de nasjonale forskningsetiske komiteene forklares ulike retningslinjer for forskning grundig, og dette vil være overordnede retningslinjer som jeg følger i hele arbeidet med mitt prosjekt. Den nasjonale forskningsetiske komité for humaniora og samfunnsfag (NESH) vil være den komiteen som i all hovedsak dekker mitt prosjekt. På NESH sine sider er retningslinjene delt inn i 6 deler og 47 punkter¹. I mitt prosjekt vil alt være relevant, hvorav mye er oppsummert i avsnittet ovenfor. Det aller viktigste for meg dreier seg om personvern, altså at jeg ikke på noen måte skal skrive eller drive forskning som kan komme til skade for noen. Jeg skal vise hensyn til alle personer som involveres i prosjektet, både de som intervjues og de som blir omtalt i oppgaven.

¹ <https://www.etikkom.no/forskningsetiske-retningslinjer/Samfunnsvitenskap-jus-og->

3. Historisk Bakgrunn

Før jeg sier noe om hvordan kvinnefotballen utviklet seg på Romerike vil jeg sette lys på hvordan framveksten foregikk ellers i landet. Først og fremst er dette viktig for å sette det hele i perspektiv, men også fordi dette kan være med på å forklare hvorfor vi fikk en framgang både i interesse og utfoldelse av kvinnefotball hos flere av lagene på Romerike, men da Setskog og Høland spesielt. I forbindelse med Norges fotballforbunds 100 års jubileum publiserte Finn Olstad og Matti Goksøyr i 2002 boken ”Fotball! Norges Fotballforbund 100 år”. Her finner en beretninger om store deler av Norges fotballhistorie, deriblant også om kvinnefotballen. I boken forteller de om viktige begivenheter og personer som i veldig stor grad førte kvinnefotballen opp og fram i løpet av 1900-tallet. Dette kapittelet er basert på deres bok, da jeg ønsker å presentere viktige deler av kvinnefotballens historie i Norge.

3.1 Kvinnefotball i Norge før 1970

Kvinnefotballens utvikling startet for alvor i 70-årene, men for å få en forståelse av hvor utfordrende det var å oppnå framvekst ønsker jeg å se enda lenger tilbake i tid. Goksøyr og Olstad forteller historier om kvinner på fotballbanen i Norge helt tilbake på 1920-tallet. Selveste Sonja Henie var blant utøverne som deltok. Hun spilte på ett av fire lag som deltok i en veldedighetsturnering for damer på Frogner i 1928. Ved denne turneringen var daværende kronprins Olav prisutdeler, og det var om lag fire tusen tilskuere på plass. Så langt høres det jo veldig bra ut for kvinnefotballen, men det hører mer til historien. Blant annet at vinnerlaget i finalen vant på stil- og aktivitetspoeng, da oppgjøret i seg selv endte 0-0. Turneringen var laget for show, moro og veldedighet, og noen andre grunn til at kvinner skulle spille fotball var på denne tiden utenkelig. Holdninger om at fotball er for menn, og bare menn, er det fortsatt mennesker som deler den dag i dag, men på Frogner i 1928 var disse holdningene både ledende og styrende. Gutter ble til menn på fotballbanen, og her skulle de vise fram sin styrke og kraft. Til tross for at kvinner på denne tiden fikk en mer aktiv rolle i samfunnslivet var idrettsmagasinene tydelige på at dette ikke skulle spre seg til fotballen. De fikk gjerne spille fotball, men da måtte det være for moro

skyld og ren underholdning som i eksempelet over. Underholdning blant annet i den forstand at det var noe andre kunne le av (Goksøyr & Olstad, 2002).

Etter veldedighetsturneringen på Frogner ble det i løpet av de neste få årene spilt damekamper i ulike deler av landet. Hamar Idrettslag satte i 1931 sammen et damelag for å spille en showkamp mot selveste Bolton Wanderers. Dette var jo et kjent klubbnavn, men de fleste spillerne bestod visstnok av engelske turister. Likevel vekte denne kampen interessen hos Kapp Idrettsforening som også stablet sammen et damelag. Vel, spillerne til Klepp var stort sett 12-13 år gamle, så det var kanskje mer snakk om et jentelag. Uavhengig av aldersforskjellen ville jentene fra Klepp spille en kamp mot de noe eldre jentene fra Hamar, som på sin side var en vennegjeng i 16 årsalderen. Til denne kampen var det satt opp både dommer og linjedommere, og den ble annonsert i Hamar Arbeiderblad. Selv om denne kampen ikke var del av et seriesystem eller noen turnering fikk jo jentene her spille en kamp hvor rammene i stor grad liknet på de som gjaldt for mennenes kamper. Det samme året skjedde det også ting i Tromsø da en nystiftet dameavdeling i Idrettsforeningen Fløya ønsket å arrangere en fotballkamp for å tjene penger til ny fane. De bestemte seg for å søke til Norges fotballforbund om tillatelse til å arrangere kamp, dette for å unngå problemer i etterkant hvis kampen ble spilt uten deres godkjenning. Svaret fra NFF drøyde, og kampen som allerede var annonsert måtte gå av stabelen uten noe klarsignal fra Fotballforbundet. Kampen ble en suksess for både spillere og publikum, og dette kunne vært starten på en god utvikling for kvinnefotballen i Nord-Norge. Et par dager etter kampen kom derimot svaret fra Norges fotballforbund, og det var utelukkende negativt. Damer skulle ikke spille fotball. Det var upassende og ikke minst farlig. Farlig i den forstand at de kunne pådra seg skader som kunne ødelegge deres evne til å føde barn. Med det ble det ingen fremgang (Goksøyr & Olstad, 2002).

Det var ikke bare Fløya som skulle få denne beskjeden fra NFF, og det som i flere deler av landet var starten på en oppblomstring av damefotball visnet raskt. En nærmere førti år lang periode skulle passere før det igjen blusset opp. I denne lange perioden ble det fortsatt spilt kamper, men det var aldri noe mer enn showkamper til spesielle og mindre spesielle anledninger. Jenter som ville spille fotball måtte fortelle hjemme at de hadde vært på håndball- eller friidrettstrening da de ble spurt hvor de hadde vært. Det å spille fotball var og ble en ”uting”. En av argumentene til

Fotballforbundet var som nevnt at det å spille fotball kunne skade kvinners muligheter for å føde barn. Da kan vi i dag skjønne at ikke bare kvinnefotballen, men også likestillingen hadde en lang vei foran seg. Holdninger måtte endres i både idrett og samfunn.

3.2 ”Norges første kvinnelige fotballkamp”

Grimstad, juli, 1970. Etter nærmere førti år skulle det endelig skje noe for kvinnefotballen igjen. Målfrid Kuvås og Roy Sørskott fra henholdsvis BUL og Jerv hadde på høsten året før planlagt et friidrettsstevne denne sommeren, og de ønsket å ha en damefotballkamp som underholdning. Håndballjenter fra BUL utgjorde det ene laget, mens flere håndballspillere og andre som var interesserte ble med på ”Grimstad kvinnelige fotballag”, eller Amazonene, som de kalte seg. Det var få som tenkte at dette skulle være noe mer enn nok en showkamp som man hadde sett så mange ganger før. Noen av damene hadde nok sparket en ball før, og noen hadde til og med ordentlige fotballsko. Likevel var om lag 5000 tilskuere på plass for å se en fotballkamp mellom en god del håndballspillere uten knotter under skoene i et pøsende regnvær. Kampen ble en suksess på lik linje med andre showkamper jeg har omtalt tidligere, men etter dette skulle det skje noe. Målfrid Kuvås fikk blod på tann. Hun ble nå leder for BULs fotballjenter og den første som skulle begynne å kjempe for norsk kvinnefotball (Goksøyr & Olstad, 2002). Det er på bakgrunn av de begivenheter som fulgte kampen at denne gjerne omtales som ”Norges første kvinnelige fotballkamp”. Den markerte starten på en epoke

3.3 Seriespill og mesterskap

Norge var ikke den første nasjonen som opplevde vekst på kvinnefotballsiden. Hos våre svenske naboer vokste kvinnefotballen fram på 60-tallet, og samme år som den nevnte kampen i Grimstad ble det arrangert et uoffisielt verdensmesterskap for kvinner i Italia (Goksøyr & Olstad, 2002). Dette var riktig nok det første av sin sort, men likevel forteller dette oss at vi i Norge på ingen måte lå foran andre land på denne fronten. Nedenfor vil jeg se nærmere på noen begivenheter som satte i gang hjulene for den organiserte kvinnefotballen her til lands.

Allerede fra 1971 ble det arrangert et uoffisielt norgesmesterskap, noe Torgeir Røyert og Ellen Wille fra Frigg stod bak. Sistnevnte skulle senere ta over Nicolai Johansens rolle som leder for kvinnekomiteen i Fotballforbundet, og hun var en viktig pådriver for kvinnefotballen. På samme tid ble det også opprettet lokale serier for jenter og kvinner rundt om i landet. En del av disse seriene ble administrert privat av klubbene, men så tidlig som i 1973 arrangerte Rogaland fotballkrets en kretsserie med seks lag. Året før gikk også startskuddet for ”verdens største fotballturnering” – Norway Cup. Turneringen var, og er fortsatt den dag i dag, en stor begivenhet for barn og unge. Turneringen var åpen for begge kjønn det første året, med en juniorklasse bestående av 15 kvinnelag. På tross av at det var utelukkende positivt at det ble opprettet en kvinneklasse fikk likevel kvinnelagene oppleve litt av det samme som kvinnefotballen i Norge opplevde før 1970. De ble presentert mer som showkamper for ”det svake kjønn”, og i de neste fire turneringene var det ingen kvinneklasse. Mot slutten av 70-tallet åpnet de derimot igjen opp for kvinnene, og i 1979 var det tre kvinneklasser (Goksøyr & Olstad, 2002). Dette ble et viktig skritt i riktig retning, og turneringen hadde stor innvirkning på norsk kvinnefotball i den forstand at den bidro til en økt interesse hos jenter i alle aldre. Norway Cup ble med andre ord viktig for grobunnen til en norsk kvinnefotball i utvikling.

3.4 Frigjøring og likeverd

Samtidig som kvinnefotballen kjempet seg fram på 70-tallet foregikk det også en annen kamp med kvinner i sentrum. Denne kampen berørte derimot vesentlig flere mennesker, og handlet om kvinners generelle likestilling her i landet. Selv om hovedfokuset for kvinnefotballens pådrivere var gleden ved selve spillet tok det ikke lang tid før kvinnefotballen skulle bli en viktig del av den generelle kvinnefrigjøringen, enten man ville eller ikke. Det handlet om kvinners rett til å bedrive idrett på lik linje med menn, og det skulle vise seg å gagne kvinnefotballen i stor grad. Nå fikk den nemlig flere med på laget. Den radikale Idrettsaksjonen fra 1973 ble én medspiller, Dagbladet en annen. Dagbladet var for øvrig initiativtaker og medarrangør for de første uoffisielle norgesmesterskapene, og med sine humanistiske idealer ble avisa, med sportsredaktør Leif Isdal i spissen, en viktig medspiller for kvinnefotballen. Isdal var langt i fra den eneste mannlige støttespilleren kvinnefotballen hadde. I tillegg til Roy Sørskott og Torgeir Røyert som jeg har nevnt

tidligere, stod Knut Osnes for oppstarten i Ålesund, og i Stavanger tok Kjell Schou Andreassen av seg treningen til kvinnelaget Mulier. Schou Andreassen var ingen ukjent mann (Goksøyr & Olstad, 2002). Han var fram til 1970 en av Vikings mest verdifulle spillere, og startet allerede året etter sin trenerkarriere som assistenttrener i nettopp Viking. Han tok seriegull som hovedtrener i 1972, og ble senere i karrieren også trener for det norske herrelandslaget, i følge det Store Norske Leksikon². Selv om han ikke fulgte kvinnelaget Mulier videre eller endte opp med en karriere innenfor kvinnefotballen ønsker jeg å trekke fram viktigheten av at et slikt navn var med og hjalp kvinnefotballen fram.

Til tross for god hjelp og store framskritt var det dessverre ikke bare fryd og gammen for kvinnefotballen heller i 1970-årene. Negative holdninger som er tilstede blant allmennheten i dag var både sterkere og mer utbredt på den tiden. Også blant ledere. Et eksempel på dette hadde Dagbladet, som offentliggjorde en uttalelse fra en fotballeder som hadde sagt at ”fotballjenter er homo”. Med holdninger og uttalelser som dette i omløp kan man forstå hvordan klubber som nedprioriterte kvinnene kom unna med det. Kvinnefotballen opplevde stadig mangel på både dommere, baner, garderober og ikke minst trenere. I Ullensaker/Kisa måtte til og med damelaget leie baner av naboklubbene til å spille sine hjemmekamper på. De kunne jo ikke slite ut klubbens egne baner. Videre var det også ofte slik at foreldre måtte stille som sponsorer for jentene. På den måten slapp klubbene å ta av egen økonomi for at jentene skulle få spille fotball. Dette virket selvfølgelig direkte nedbrytende for jentene, da flere foreldre verken hadde råd eller lyst til å ta penger fra egen lomme. Dermed skjedde det også på denne tiden at jentene sa til sine foreldre at de drev med noe annet enn fotball, og gjemte unna fotballschoene da de kom hjem (Goksøyr & Olstad, 2002).

For å oppsummere litt. Jeg har nå beskrevet kort hvordan kvinnefotballen ble en del av den generelle kvinnekampen i Norge, på godt og vondt. Negative holdninger til kvinnefotball lever den dag i dag, men på denne tiden var noe av det viktigste for kvinnefotballen at den fikk sin plass i den organiserte idretten – en plass i Fotballforbundet.

² https://snl.no/Kjell_Schou_Andreassen 9.2.2012 (Hentet 14.9.2014)

3.5 Veien inn

Fotballforbundet hadde plass, men manglet vilje. De var svært skeptiske til kvinnefotballen, men de skjønnte samtidig at det var umulig å holde kvinnene helt ute. Unni Hole var den første kvinnen som møtte på forbundstinget, og dette var allerede i 1973. Etter å ha ”notert at det i enkelte kretser spilles ordinære seriekamper for damelag” (Goksøyr og Olstad, 2002, side 87), vedtok forbundsstyret at de skulle spilles etter vanlige regler. Likevel snek de inn noen unntak som blant annet kortere omganger, lettere ball og samme regel for utspill fra mål som i småguttefotballen, altså at en medspiller kunne vippe ballen opp i hendene på keeperen. Med hensikt eller ei fra forbundets side var dette noe som understreket kvinnenenes posisjon som det svake kjønn i norsk fotball. Nettopp derfor er det jo litt morsomt at ”Mulier”, det første kvinnelaget i forbundet, kom seg inn uten at de ansvarlige i forbundet visste at det dreide seg om et damelag. Det var en gjeng sykepleiestudenter fra Rogaland som stod bak laget, og navnet ”Mulier” stammer fra latin og betyr ”kvinne” (Goksøyr & Olstad, 2002). Det visste altså ikke karene i Fotballforbundet.

To viktige ting skjedde i 1974. Det ene var at Fotballforbundet for første gang bidro med pokal til det uoffisielle norgesmesterskapet. Dette i seg selv førte ikke til noen store gjennombrudd for kvinnefotballen, men det var av stor symbolsk verdi for kvinnene selv. ”... det er fra den dag vi regner med å være anerkjent.” skrev Målfrid Kuvås (Goksøyr og Olstad, 2002, side 87). Det andre som skjedde dette året skulle vise seg å ha stor påvirkningskraft. Ressurskomiteen i Fotballforbundet la nemlig fram i sin rapport at kvinnefotballen måtte følges opp nærmere, og at både klubber og kretser burde fremme større aktivitet på denne fronten. Plutselig begynte altså stemmer på innsiden av forbundet å tale kvinnefotballens sak. Dette hadde imidlertid ingen umiddelbar virkning, men jeg kommer tilbake til hvorfor dette likevel var svært viktig. I 1975 sendte BUL en søknad til Fotballforbundet om å få være med, og ba samtidig om å få låne utstyr til en damelandskamp mot Sverige. Søknaden om medlemskap ble avvist, men de fikk etter gjentatte henvendelser låne nødvendig utstyr til landskamp. Det norske laget gikk under navnet ”Hølbulkisa”, og bestod av spillere fra Høland, BUL og Ullensaker/Kisa. De tapte landskampen i Gøteborg 4-0, men det var et mye mindre nederlag enn den avviste medlemssøknaden til BUL. Det virket fortsatt langt frem til Norges fotballforbund (Goksøyr & Olstad, 2002).

Året etter slaget i Gøteborg presenterte ressurskomiteen Rapport 2 i forlengelse av den rapporten de la fram i 1974. I denne rapporten ble Fotballforbundet direkte oppfordret til å fremme og utvide kvinnefotballen. Komiteen mente at tiden var inne for å slippe kvinnefotballen til. I et samfunn som kjempet for likestilling, og med et overordnet mål fra Norges Idrettsforbund gjennom mottoet ”Idrett for alle” kunne ikke lenger Fotballforbundet holde halve befolkningen ute. På tinget i 1976 ga forbundet etter. Per Pettersen fra ressurskomiteen ble kvinnefotballens talsmann, og det ble vedtatt uten innsigelser at damefotballen skulle få sin egen komité. Like viktig ble det vedtatt at forbundet skulle akseptere damefotballen til det fulle. Med i komiteen kom kvinnene Grete Einarsrud fra Ullensaker/Kisa og Friggs Ellen Wille, og det var Nicolai Johansen som tok på seg ledervervet (Goksøyr & Olstad, 2002). Johansen var en sterk lederpersonlighet i norsk fotball og det var av stor betydning, både symbolsk og praktisk, at han talte kvinnenenes sak. De første årene innenfor Fotballforbundets vegger var likevel ikke uten utfordringer for kvinnefotballens forkjempere, og det var en slags kamp for tilværelsen. I minste fall en kamp for ressurser og anerkjennelse. Denne kampen var de derimot både motiverte og klare for å ta.

3.6 Ett skritt av gangen

Endelig hadde altså kvinnene fått en fot innenfor norsk fotball, og nå gjaldt det å skape utvikling fra innsiden. Forkjemperne skjønnte at det beste var å gå fram sakte, men sikkert. De ønsket ikke å provosere, og de ville holde avstand til radikale kvinnekrav. De ville med andre ord trå forsiktig, noe som antakelig var veldig lurt. Selv om de hadde kommet seg inn i forbundet var det nok av sterke røster som ikke enda var helt overbevist om kvinnenenes plass, og de ønsket man ikke å ha i mot seg. De første grepene som ble tatt dreide seg om reglement og støtte til organiserte kamper og turneringer. Fra 1978 ble det arrangert offisielle norgesmesterskap, og en turnering som i oppstarten bestod av lag med håndballspillere ble nå dominert av rene fotballag. Samme år spilte vi vår første ordentlige landskamp med et nyetablert kvinnelandslag. Vi tapte nok en gang mot Sverige, men denne gangen bare 1-2, og året etter fikk vi vår første landslagsseier med 4-1 mot Nord-Irland. I 1979 ble det arrangert en slags prøveserie med 10 lag fra Østlandet, som var første ledd i et system

av regionale serier. Jeg nevnte tidligere hvordan ”Mulier” snek seg inn i Fotballforbundet som første lag i 1973, og hvordan BUL fikk sin søknad avvist i 1975. Vel, fem år senere ble det registrert 667 kvinnelag (Goksøyr & Olstad, 2002). Siste halvdel av 70-tallet ble altså svært innholdsrik, og framtida til kvinnefotballen begynte for alvor å se lys ut.

Det neste tiåret skulle bli en periode hvor kvinner begynte å prege organiseringen av kvinnefotballen, og i 1985 vedtok forbundsstyret at det skulle være minst ett kvinnelig medlem i alle sentrale komiteer. Dette åpnet opp en rekke verv som skulle besettes av kvinner. Igjen ble Ellen Wille en sentral personlighet som den første kvinne i forbundsstyret i 1985, og året etter stod hun som første kvinne på FIFAs talerstol og presenterte ideen om et verdensmesterskap i fotball for kvinner. Denne ideen ble riktig nok ikke til virkelighet før i 1991, men det sier likevel mye om hennes engasjement og betydning for kvinnefotballen. 80-årene kunne også vise til en enorm vekst i antall spillere og lag på kvinnesiden, og dette var kanskje det mest positive med denne perioden. Kvinner og jenter i alle aldre skulle spille fotball, alt fra minipiker til old girls. På slutten av tiåret hadde antallet økt fra 667 lag i 1980 til rundt 2500 lag i 1989, en utrolig vekst. Man så en tendens til at rekrutteringen til seniorlagene stagnerte noe, men unge jenter strømmet til og ga kvinnefotballen et friskt og ungdommelig ytre. Jentefotballen ble nå organisert på lik måte som guttefotballen, og det var ikke lenger lov med blandede lag, med unntak av på miniputtnivå (Goksøyr & Olstad, 2002). Den enorme økningen av lag, og tilstrømmingen av unge jenter med lyst og vilje til å spille fotball måtte jo gi resultater.

3.7 Storhetstid

1990-tallet ble en periode sterkt preget av ytterligere vekst og suksess, både sportslig og i forhold til integrering av kvinner i norsk fotball. Kvinnelandslaget avsluttet de siste årene av 80-tallet med å vinne både EM og uoffisielt VM, og ved begge anledninger ble Sverige slått med ett mål i finalen. Linda Medalen var en av hovedgrunnene til dette, og hun var en av de største vi hadde. Etter endt landslagskarriere kunne hun vise til 64 mål og 152 kamper for landslaget. Dette var også rekord fram til 2001, da ble den slått av ei dame ved navn Hege Riise. Da Norge

vant verdensmesterskapet for kvinner i 1995 ble hun kåret til beste spiller, og hun imponerte stort med sin enestående teknikk og forståelse av spillet. Det hører til historien at Norge vant VM dette året, med 23-1 i målforskjell, så hun var ikke alene om å spille godt. I tillegg til VM-gull fikk de norske jentene flere sølv- og bronsemedaljer, og de ble europamestere også i 1993. Etter triumfen i 1995 så man derimot at andre nasjoner for alvor satset på kvinnefotball, med USA, Kina og Tyskland i spissen. Med noen millioner flere mennesker å ta av var det tydelig at det kunne bli vanskelig å holde følge med disse i lengden. Det skulle gå noen år før de norske jentene stod på toppen av pallen igjen. Det ble bronse under de olympiske lekene i USA i 1996, vi ble slått ut før semifinalen i EM året etter og det ble en bitter fjerdeplass under VM i 1999. En siste opptur skulle vi derimot få under OL i Sydney. Året var 2000, og det meste stemte for våre beste kvinner. Det var mye ”stang inn” i løpet av turneringen, og det hele ble avsluttet i et drama uten like mot USA i finalen. Etter å ha sluppet inn utligningen til 2-2 14 sekunder før slutt reiste de norske kvinnene seg og avgjorde finalen på ”golden goal”, 12 minutter ut i den første ekstraomgangen. Ikke bare var det fotballjentenes første OL-gull, men det var Norges første olympiske gullmedalje i en lagidrett og en utrolig prestasjon (Goksøyr & Olstad, 2002).

Jeg nevnte ovenfor hvordan 90-tallet ikke bare handlet om sportslig suksess, men også økt likestilling i den norske kvinnefotballen. Fotball hadde nå blitt den største idrettsgrenen også for kvinner her i landet, og den ble akseptert og prioritert av forbundet. Som en symbolsk markering av dette gikk cupfinalebanketten for kvinner fra pizza og brus i beskjedenhet til Grand Hotel på lik linje med mennenes. Forbundet gikk også inn for en bevisst integrering da de i 1990 innførte kjønnsfordeling etter NIFs retningslinjer. Det vil si at det skulle være minst to representanter fra hvert kjønn i alle komiteer og utvalg med minst fire personer. I løpet av tiåret bestod plutselig tre av åtte styremedlemmer i forbundet av kvinner, og i 1999 ble Karen Espelund, Ellen Willes arvtaker i forbundsstyret, den første kvinnelige generalsekretæren i forbundet. I tillegg til en satsing på kvinner sentralt i forbundet ble det også satset på kvinner som trenere og lagledere. På denne måten så vi en endring av kjønnsbalansen på alle plan. Det var fortsatt en overvekt av mannlige trenere og lagledere, selvfølgelig, men dette bidro til at fotballen nå ble for hele familien, ikke bare far og sønn. På samme tid ble det også igangsatt prosjekter for

talentutvikling og oppfølging av unge jenter som ønsket å bli best i samme system som for guttene. Kvinnelandslagetets utvikling ble også prioritert høyt, og etter samme modell som for herrelandslaget (Goksøyr & Olstad, 2002). Når det gjaldt satsing på kvinnesiden var Norge høyt oppe internasjonalt, kanskje aller fremst. Landslagets prestasjoner som beskrevet i avsnittet over er bevis på dette.

1990-tallet ble gullalderen for kvinnefotballen i Norge, bokstavelig talt. Etter flere tiår med kamp og motgang skulle endelig alle forkjempere få betalt for strevet. De fikk betalt i form av sportslig suksess, likestilling og en satsing på jenter i fotballen. Etter triumfen i Sydney har det derimot vært stille på den nasjonale fronten, og det finnes fortsatt negative krefter i kvinnefotballen. I dette kapittelets siste avsnitt vil jeg sette lys på utfordringer som fortsatt er tilstede.

3.8 De harde fakta

Til tross for spillere som Hege Riise og skikkelser som Ellen Wille. Til tross for en formell aksept og et arbeid for integrering. Til tross for VM- og OL-gull står kvinnefotballen midt i en fotballverden dominert av menn. I 1997 var andelen kvinnelige spillere 26 prosent, og kvinnelige ledere så stor som 31 prosent. Dette er vel og bra, men på den andre siden var andelen trenere og dommere henholdsvis 7 og 6 prosent. Videre hadde kvinnefotballen en økning av antall lag fra 2389 i 1988 til 3128 lag i 1998, men andelen av totale antall lag i Norge hadde ikke endret seg. Den stod stille på 17 prosent. Med andre ord er gutter og menn det store overtallet i norsk fotball, og med dette ble kvinner fortsatt møtt av motstand og mistillit fra menn, til tross for forbundets integreringsarbeid. Jeg tror mye av dette har med å gjøre at kvinnefotball til enhver tid ble, og blir den dag i dag sammenlignet med herrefotballen.

Goksøyr og Olstad forklarer dette på følgende måte. Kvinnene kjempet til seg likestilling for å kunne spille fotball akkurat slik som mennene gjorde. Akkurat samme størrelse på ball, mål og bane. Samme varighet på kamper og samme regler. Sammenlignet med de fleste andre idretter er dette ganske spesielt. På denne måten blir kvinnefotballen direkte sammenlignet med herrefotball, og da blir forskjellene ekstra tydelige. Et annet aspekt er hvordan kvinnelige elitespillere fremviser en viss

maskulinitet som menn spesielt sliter med å svelge. Kvinner som sklir i søle og spytter er noe som strider i mot den alminnelige forståelsen av kvinnelighet. Kvinnelige toppspillere omtalte gjerne seg selv som ”guttejenter”, og selv om dette ble godtatt av mange, førte dette etter hvert til mange spørsmål rundt fotballkvinneres seksualitet og i ytterste konsekvens en holdning blant enkelte om at ”alle kvinnelige fotballspillere er lesbiske”. I boken sin stiller Goksøyr og Olstad spørsmålet ”Var dermed kvinnefotballen dømt til å bli sammenlignet med mennene, til å bli betraktet som annenrangs og dermed heller ikke appellere til det store publikum, verken blant kvinner eller menn?” (Olstad og Goksøyr, 2002, side 99). Jeg vil komme tilbake til dette spørsmålet i konklusjonskapittelet.

4. Kvinnefotball i Aurskog-Høland

4.1 Geografisk forklaring

“Grønne enger, brede elver, skogkleddede åser. Dette er Romerike, midt i åkeren, midt i skogen, midt i verden: ti minutter nord for Oslo, med forbindelser til resten av verden via landets hovedflyplass”.

Slik beskrives Romerike på deres turistvennlige hjemmeside³. I det følgende kommer jeg til å si mye om kvinnefotballen på Romerike, og jeg mener derfor det er viktig å fortelle litt om dette Akershusdistriktet. Først og fremst er det geografien som er viktig, da det vil bli enklere å plassere navn på både steder og klubber som nevnes senere. Romerike deles gjerne inn i en øvre og nedre del, og det vil også være nyttig å vite hvilke steder som tilhører hvilken del. Avslutningsvis i dette kapittelet vil jeg se litt nærmere på Aurskog-Høland kommune, da det er her vi finner både Setskog og Høland.

Figur 1⁴

³ <http://www.akershus.com/no/romerike/> (Hentet: 20.9.2014)

⁴ <http://www.akershus.no/ansvarsomrader/statistikk-og-kart/karttjenester/> (Hentet: 20.9.2014)

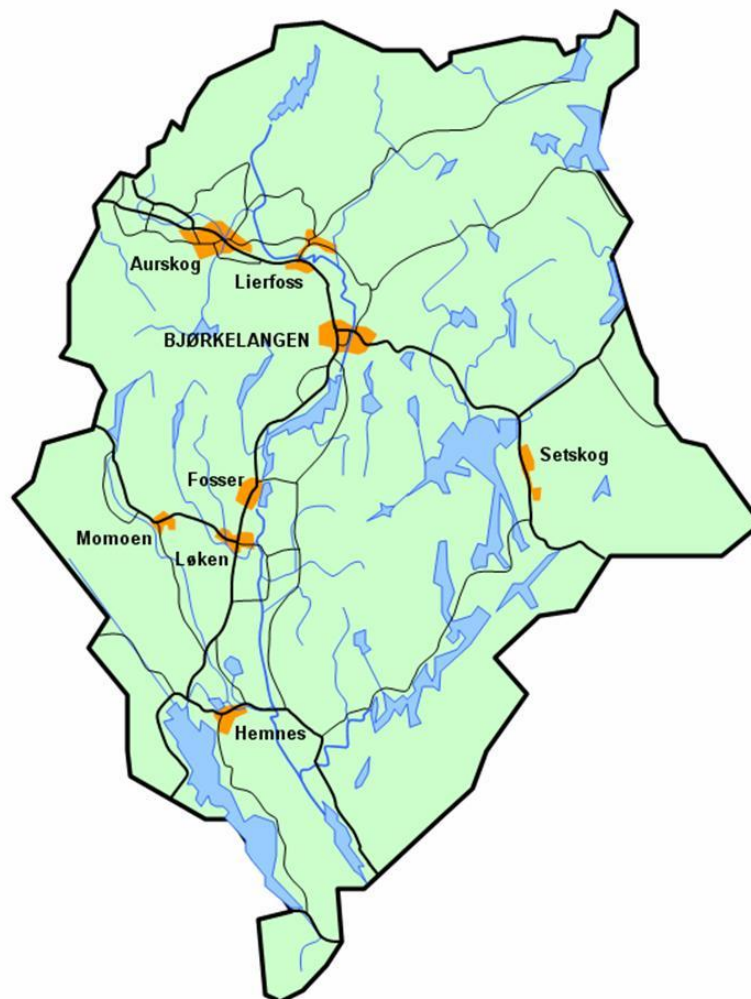
På forrige side har jeg lagt inn et kartutsnitt av Oslo (oransje) og Akershus (grønt), og her ser vi hvordan Akershus omringer store deler av Oslo. I den vestlige delen av Akershus finner vi Asker og Bærum kommune som tilhører Stor-Osloreregionen, og sydover på kartet har vi kommuner som Ski, Oppegård og Enebakk som tilhører nabodistriktet Follo. Resten av Akershus fylke er altså det som utgjør Romerike. Ovenfor nevnte jeg hvordan Romerike igjen deles i to, øvre og nedre, og på kartet er dette avgrenset. Videre ser man også at kartet avgrenser de ulike kommunene. Romerike består altså av 13 kommuner, fra Aurskog-Høland i sør til Eidsvold i nord. Til øvre Romerike tilhører kommunene Eidsvoll, Gjerdrum, Hurdal, Nannestad, Nes og Ullensaker, mens Aurskog-Høland, Fet, Lørenskog, Nannestad, Rælingen, Skedsmo og Sørumsand er del av nedre Romerike.

Aurskog-Høland, ”den romslige kommunen”, finner vi helt øst i Akershus, og det er den største kommunen i fylket. En rask kikk på kommunens hjemmesider forteller oss at deres visjon om å være ”den romslige kommunen” har flere betydninger. Først og fremst er den romslig i form av stort areal, med plass til mange mennesker. Videre er det en kommune med vakkert kulturlandskap og store friluftslivsmuligheter. ”... visjonen uttrykker i tillegg et ønske og et mål om å vise romslighet i alle våre menneskemøter”⁵. Slik lyder den andre betydningen av romslighetsbegrepet til kommunen, og det tilknyttet deres verdigrunnlag som baseres på ordet ”RAUS”. Dette står for respekt, ansvar, utvikling og service, og handler om hvordan kommunen best mulig kan stille opp for dens beboere. Det er ingen tilfeldighet at jeg velger å ha med dette, for de holdningene Aurskog-Høland kommune står for i dag er holdninger jeg tror har vært tilstede i kommunen i mange år. I hvert fall gjenspeiler det de holdningene som Setskog og Hølands spillere, trenere og tilskuere hadde. Det vil jeg fortelle mer om i et senere kapittel.

På neste side har jeg satt inn et kart over Aurskog-Høland kommune. Kartet er ikke kartografisk korrekt framstilt, men det gir en god nok oversikt over de tettstedene som finnes i kommunen. Det gir også et visst bilde av avstander hvis jeg sier at det er omtrent 10 kilometer fra Aurskog til Bjørkelangen. Innledningsvis i dette kapittelet sa

⁵ <http://www.aurskog-holand.kommune.no/om-kommunen/visjon-og-verdier/> 24.6.2014
(Hentet 20.9.2014)

jeg at det er her vi finner både Setskog og Høland. På kartet er det derimot ikke noe som heter Høland. Dette har med å gjøre at Høland ikke er noe konkret sted, men et navn på området som omfatter den sørlige delen av kommunen. Det er på Løken vi finner Høland stadion, og det er her de har hatt sin hjemmebane. For enkelhets skyld kan vi regne Løken som Høland, da dette var sentrum for fotballaktiviteten da kvinnene startet opp her. Østover og litt adskilt fra de andre tettstedene i kommunen finner vi Setskog.

Figur 2⁶

⁶ <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/f/fe/Aurskog-Hølandkart1.JPG/220px-Aurskog-Hølandkart1.JPG> (Hentet 20.9.2014)

Med dette har jeg gitt en kort geografisk framstilling av både Romerike og Aurskog-Høland. I det følgende vil jeg si en del om hvordan kvinnefotballen utviklet seg her, og på denne måten vil de stedene og klubbene som nevnes ikke bare være løse begreper som svever i lufta, men noe konkret som man kan se i forhold til hverandre.

4.2 Kvinnefotball på Romerike

I boken "Fra Kaka til Carew. Romeriksfotball gjennom 100 år" fra 2007, går forfatter Kjell Aasum hundre år tilbake i tid og tar for seg fotballens framvekst på Romerike for både menn og kvinner. Boken består av intervjuer, statistikk, bilder og utklipp som forteller historien til klubber og personligheter som har satt sitt preg på Romerikes fotballhistorie. Herrefotballen tar mye av plassen, men han forteller også de gode historiene om kvinnefotballen, som tross alt startet noen år senere. I dette kapittelet vil jeg på bakgrunn av hans bok, samt litt statistikk fra Norges fotballforbunds nettsider, se nærmere på hvordan kvinnefotballens utvikling på Romerike har foregått helt fra oppstarten og fram til i dag. Jeg vil her si litt som omhandler både Setskog og Høland, men jeg vil dykke dypere ned i disse klubbens historie i kapittel 4.3.

4.2.1 Lillestrøm SK var tidlig ute

Av det jeg har lagt frem tidligere vet vi at kvinnefotballen ikke har hatt noen enkel vei framover. Det samme gjaldt også på Romerike, skriver Aasum. Dette betyr derimot ikke at romerikingene var sent ute, snarere tvert i mot. 17. Mai 1971, under et år etter kampen i Grimstad var en gjeng venner fra LSK-miljøet samlet til fest. Ved et tidspunkt på festen ble det avtalt at de skulle starte damelag i Lillestrøm SK og Romerikes første organiserte tilbud for kvinner ble umiddelbart en realitet. Ivar Fredriksen, som senere skulle bli en kjent dommer, ble Romerikes første offisielle kvinnefotballtrener, og allerede 12. juni samme år møtte de Skjetten til forkamp foran herrenes kamp. Kampen vant LSKs kvinnelag 10-0, og lokalavisa AA/RB skrev at laget så godt rustet ut for NM. Sommeren samme år deltok laget nemlig i det første uoffisielle norgesmesterskapet som eneste lag fra Romerike, men de ble valset over 0-6 på eget gress av Vestar, som senere vant turneringen. Det positive med kampen var

likevel at 700 tilskuere møtte opp på Åråsen i pøsende regnvær for å støtte det nybakte kvinnelaget.

Videre kom høsten, og mer skulle skje for kvinnefotballen. Journalist Ole-Christian Sjølie fra AA/RB startet Romerikscupen, og det var stor interesse blant både kvinner og menn. 19 damelag var interesserte, og disse kom fra alle kanter av Romerike. Fra Høland i sør, til Nannestad i nord. Bøn, Eidsvoll Turn, Ull/Kisa, Fenstad SK, Haga, Blaker, Sørumsand, Bjørkelangen, Fet, Rælingen, Strømmen var også med i tillegg til at både LSK og Skjetten hadde to lag hver. Det var til og med to bedriftslag som meldte seg på. Det fine med Romerikscupen var at da arrangøren var en journalist fra Romerikes Blad fikk fotballen mye spalteplass, som regel i en positiv tone. Også damefotballen. Avisen skrev for eksempel om hvordan Gerd Karin Lunden fra Haga måtte spille med en liten stein i hver hånd for å minne seg selv på at det ikke var lov å ta ballen i hendene. På lik linje med de fleste andre klubber på denne tida ble spillerne stort sett rekruttert fra håndballen, men på tross av en del frispark grunnet ”hands” var turneringen likevel en stor suksess. Det var LSK som til slutt stakk av med seieren, etter 2-0 over Høland i finalen på Åråsen stadion. Tallenes tale kunne fortelle at 282 spillere hadde deltatt, og 6000 tilskuere hadde stilt opp for å se på underveis i turneringen. Dette ga et snitt på omtrent 300 tilskuere per kamp. Det var en skikkelig pangstart for damefotballen på Romerike, og som AA/RB skrev: ”Så fargeløs som Romeriksfotballen er for tiden, får vi sette vår lit til damefotballen”. (Aasum, 2007, side 215).

4.2.2 Romerikes første dameserie

Året etter, altså 1972, fikk Romerike sin første dameserie. Den ble satt i gang etter initiativ fra klubbene LSK, Fet og Ull/Kisa. Det var mange av de samme lagene som deltok i Romerikscupen den foregående høsten som var med, men noen endringer ble det. Ut hadde Eidsvoll Turn, Strømmen, Sørumsand og de to bedriftslagene gått, men det kom også noen inn. Serien ble delt i to avdelinger, øvre og nedre. I øvre avdeling fant vi Bøn, Fenstad SK, Haga, Nannestad og Ull/Kisa i tillegg til de nye lagene Fenstad FK, Fu/Vo, Gardermoen, Holter og Skogen. Den nedre avdelingen bestod av LSKs to lag, Blaker, Bjørkelangen, Fet, Høland, Skjetten og Rælingen, med Rømskog og Setskog som nye tilskudd. Kampene ble spilt over 2 x 25 minutter, og det var

Nannestad og LSK som vant henholdsvis øvre og nedre avdeling. Nannestad vant oppgjøret mellom de to, og ble med det den første uoffisielle kretsmeisteren på Romerike⁷.

Dette året var det Ull/Kisa som skulle representere Romerike under NM, og de sparket godt fra seg i følge lokalavisa. De slo Frigg 3-2, og tapte knepent 0-1 for Vestar, laget som året før hadde banket LSK 6-0 på Åråsen. Det neste året gikk Ull/Kisa helt til finalen, og tross 1-5 tap mot BUL på Bislett stadion uttalte oppmann Odd Dønnum under et intervju med Eidsvold Blad at ”det virket som om de kvinnelige utøverne hadde det mer gøy en sine mannlige kolleger” (Aasum, 2007, side 216). I 1975 ble det spilt en innendørs turnering i Jessheimhallen i regi av Damegruppa i Ull/Kisa, og dette var noe nytt. AA/RB dekket begivenheten og rapporterte om at ”Arrangøren måtte lage egne regler, og det fungerte godt” (Aasum, 2007, side 216). Ikke nok med det, men da Norge møtte Sverige til uoffisiell landskamp i 1975 som tidligere nevnt, var den eneste lokale spilleren også fra Jessheim. Lisbeth Lundberg het hun (Aasum, 2007). Med andre ord, selv om LSK var sentrale for oppstarten, var det absolutt andre klubber og lag som var med på å føre kvinnefotballen videre fram. Jeg har ikke en gang nevnt Setskog enda.

4.2.3 Kvinnefotball inn i kretsen

På slutten av året i 1975 skulle det fattes en viktig avgjørelse for damefotballen på Romerike. Skulle den fortsatt drives av klubbene, eller skulle Romerike Fotballkrets (RFK) ta over det administrative ansvaret? Forslaget hadde i første omgang kommet fra enkeltpersoner i Fu/Vo IL som mente at damefotballen hadde kommet for å bli, og at den bare kom til å bli større dersom kretsen ga sin anerkjennelse. Den umiddelbare responsen fra kretsen var at ”tiden ikke var inne”, og det skulle føres en het debatt i RFK-styret før avgjørelsen falt. Men i styret satt det også menn som ikke bare var for damefotballen, men som mente mannssamfunnet nå hadde gått for langt. En mann ved navn Thor Westli tilbød seg faktisk å reise rundt og dømme kampene gratis, da mangel på dommere var en viktig årsak til motstanden. Det var selvfølgelig også

⁷ <http://www.lskhistorikk.com/arkiv/Klubbenstiftelse/Damefotball.htm> 12.9.2012 (Hentet 30.9.2014)

skeptikere, blant annet den velkjente fotballentusiasten, Ivar Hoff. Han mente at damefotballen kunne tas opp i en privatserie, men han ville ikke ha det i kretsen helt enda. Hans kollega Ivar Fredriksen var av samme oppfatning. Det var ingen begrensninger fra Fotballforbundet, og Odd Fladen som var forbundets representant gjorde dette klart for styret. De kretsene som ville ta opp damefotball måtte bare gjøre det, men på dette tidspunktet var det bare Oslo og Rogaland som hadde gjort det. RFK var med andre ord ikke noe mer skeptiske enn de fleste andre kretser i landet. Etter mye fram og tilbake skulle det likevel stemmes, og denne desemberdagen tok kvinnefotballen på Romerike et stort steg framover. Med 50 mot 49 stemmer vant kvinnefotballens tilhengere, og med minst mulig flertall ble altså Romerike Fotballkrets den tredje i landet som tok kvinnefotball under vingene. Romerikes Blad frydet seg i de store nyhetene, men noen umiddelbar storhetstid for kvinnefotballen ble det ikke. Året etter opplevde for eksempel serievinner Ull/Kisa at de måtte låne bane av naboklubben for å spille hjemmekamper, og dette ble lagt fram som et skrekkeeksempel på forbundstinget samme år (Aasum, 2007). Med andre ord, damene på Romerike måtte fortsette å kjempe. Og det gjorde de.

4.2.4 Gode år

Mot slutten av 70-tallet var kvinnefotballen på Romerike stor, også sett med nasjonale øyne. I 1977 var Romerike den kretsen i landet med fleste damelag, 15 i antallet, og Setskog spilte i den siste uoffisielle NM-finalen. I 1978 kåret kretsen sin første ordinære kretsmester, og det ble nok en gang Nannestad som også vant det første uoffisielle kretsmesterskapet. Dette året ble også den første offisielle landskampen spilt, og Romerike hadde tre spillere i troppen. Disse var Ranveig Karlsen, Bente Melbye og Margot Ramstad. Førstnevnte representerte Setskog IF, og denne lille klubben fra de dype skoger skulle bli Romerikes ledestjerne de neste årene. Det startet med landskamp 6. juli 1979. De norske jentene skulle møte Sverige nok en gang, og kampen ble spilt på Setskog. Tidens andre offisielle kvinnelandskamp på norsk jord ble spilt på en bane gjemt langt inn i skogen, og med et dusjrom på deling til de to lagene. Sverige vant kampen 1-0 foran nesten 1300 billettlosende tilskuere, men det var en stor opptur for Setskog å få lov å være vertskap for landskamp. Bare et par uker senere skulle de norske jentene vinne sin første landskamp, og Ranveig Karlsen skrev seg på scoringslisten da Nord-Irland ble slått 4-1.

4.2.5 Høydepunkter fra seriespillet

Det samme året ble også Østlandsserien for kvinner satt i gang på prøvebasis. Tre lag fra Romerike deltok. Setskog kapret tredjeplassen foran Nannestad, men bak Asker og BUL. Høland var det siste lokale laget, og de endte på en syvende plass. Blant de tre lagene var det altså Setskog som klatret høyest, og de etablerte seg raskt som et topplag. Etter å ha vært nærme flere ganger med to tredjeplasser og en annenplass var det endelig deres tur i 1983. Setskog tok gull i Østlandsserien, med kaptein Ranveig Karlsen i spissen. De tapte riktig nok landsfinalen mot Trondheims-Ørn, men jentene fra ”skauen” fikk likevel sin fortjente hyllest i hjemtraktene (Aasum, 2007).

Resultatmessig roet det seg noen år for lagene og spillerne på Romerike i løpet av 80-tallet. Klubber som Nannestad, Høland, Hakadal og Skedsmo var alle innom den offisielle Østlandsserien sammen med Setskog i årene fram til vi fikk en landsomfattende 1. divisjon i 1987. En titt på statistikken på Fotballforbundets hjemmesider forteller oss at Setskog her var eneste lokale lag, og endte som nummer seks blant de ti lagene som var med⁸. Året etter ble de nummer fire, fortsatt som eneste lokale lag⁹. I 1989 hadde derimot også Skedsmo kvalifisert seg for 1. divisjon, så under 89-sesongen var det to lokale lag som kjempet om nasjonal suksess. Setskog kapret så vidt 6. plassen foran Skedsmo på målforskjell¹⁰. Dette var for øvrig Setskogs siste sesong før sammenslåingen med Høland. I de to første sesongene på 90-tallet var det fortsatt Skedsmo og nå Setskog/Høland som representerte Romerike, men Skedsmos storhetstid var over da de ved sesongslutt i 1991 befant seg helt i bunnen av tabellen. Setskog/Høland hadde derimot ingen planer om å være noe bunnlag. Fotballsesongen 1992 er et høydepunkt i klubbens historie. Ikke bare klatret de opp på 2. plass i 1. divisjon, 6 poeng bak serievinner Asker, men de ble norgesmestere da de

⁸ <http://www.fotball.no/System-pages/Tabell/?tournamentId=83267> (Hentet: 2.10.2014)

⁹ <http://www.fotball.no/System-pages/Tabell/?tournamentId=83266> (Hentet: 2.10.2014)

¹⁰ <http://www.fotball.no/System-pages/Tabell/?tournamentId=83265> (Hentet: 2.10.2014)

slo nettopp Asker i cupfinalen på Bislett med hele 3-0. Elin Krokan, Lena Haugen og Hege Riise var målscorene (Aasum, 2007).

4.2.6 Fra 90-tallet og framover

Jeg har tidligere fortalt hvordan kvinnelandslaget ble europamestere i 1993, og verdensmestere i 1995. Romerike bidro ikke med flest spillere, men den beste. Hege Riise er nevnt tidligere, men hun tilhører også dette kapittelet. Hun var lokal, og jammen var hun også sentral i alt det norske kvinnelandslaget foretok seg helt fram til og med OL-triumfen i Sydney i 2000. Etter Sydney var det slutt på en epoke for det norske kvinnelandslaget, men det var også slutten på en epoke for Romerikes gulljenter fra ”skauen”. Setskog/Høland spilte sin siste sesong som klubb i 2000, og de skulle nå flytte seg mer sentralt. Fra 2001 het de Team Strømmen og hadde sin hjemmebane på Strømmen stadion. De var fortsatt et lag på øverste nivå i Norge, men mye hadde endret seg fra året før. Jeg vil si mer om denne overgangen litt senere. Team Strømmen fikk sin største opptur i 2005 da de tok sølv i både serien og cupen, og dette var stort for kvinnefotballen på Romerike. Dette er samtidig det siste vi får vite om kvinnefotballen på Romerike i boken til Aasum, som jo er fra 2007. Helt på slutten av kapittelet stiller han følgende spørsmål. ”Når får Romerike igjen sine gulljenter?” (Aasum, 2007, side 220). Jeg synes det er rett og rimelig å svare på dette spørsmålet her, da det er en viktig del av historien til kvinnefotballen på Romerike.

På LSK Kvinnens hjemmesider, under delen som handler om klubbens historie, kan vi finne svaret på Aasums spørsmål. Team Strømmen gjentok bedriften fra 2005 da de i 2008 igjen tok sølv i både serien og cupen¹¹. I deres siste sesong som Team Strømmen i 2009 ble det for tredje gang på fem år sølvmedalje i NM. Etter sesongslutt måtte damene nok en gang flytte på seg, men ikke så langt denne gangen. Deres nye hjemmebane ble LSK-hallen, bare fem minutter unna Strømmen stadion, og fra 2010-sesongen til dags dato går Romerikes stolthet på kvinnesiden under navnet LSK-kvinner. Klubben som en gang startet todelt i Setskog og Høland hadde i løpet av omkring 40 år slått seg sammen, flyttet på seg, startet på nytt, flyttet mer på seg og nå til slutt havnet i Lillestrøm. Deres første sesong ble ingen braksuksess med

¹¹ http://www.lsk.no/lskwomen_about (Hentet: 2.10.2014)

6. plass i serien, men de nådde semifinalen i NM. 2012 var året. LSK-kvinner tok gull i Toppserien og hadde med dette gjenerobret plassen blant de største kvinnelagene i landet. I det neste kapittelet vil jeg gå nærmere inn på klubbens historie, helt fra den startet sin utvikling i Høland og Setskog. Klubben har en lang og spennende historie, og til tross for få gullmedaljer er det i følge Grethe Brøtmeth en av de få klubbene som har spilt på øverste nivå hvert eneste år siden sammenslåingen av Setskog og Høland. (Grethe Brøtmeth, 2014).

4.3 Fra Setskog IF og Høland IL til LSK Kvinner

Den viktigste delen av historien til kvinnefotballen på Aurskog-Høland utspilte seg i årene fram mot sammenslåingen av Setskog IF og Høland IL i 1989. Rent geografisk ligger ikke de to stedene mer enn 2-3 mil fra hverandre, men de hadde hvert sitt kvinnelag, og aktiviteten var stor. Utviklingen til de to lagene var ulik, og det samme gjaldt til en viss grad også de sportslige resultatene. Lagene hadde derimot en fellesnevner, og det var høyt engasjement og stor interesse for kvinnefotball. Grethe Brøtmeth var med fra starten i Høland, og Ranveig Karlsen preget damefotballen på Setskog. I denne delen av oppgaven går jeg helt tilbake til start. På bakgrunn av deres fortellinger vil jeg presentere klubbens utvikling fra oppstarten og fram til sammenslåingen. De to forteller også en del om tiden etter sammenslåingen, og det velger jeg også å ha med her, da det er viktig i forhold til min problemstilling.

4.3.1 Setskog IF før sammenslåingen

Ranveig Karlsen, som i tillegg til å være en av de første kvinnene til å nå 25 landskamper, var en nøkkelperson i framveksten av damefotballen på Setskog. Selv spilte hun med guttene på lilleputtlaget i flere år, men på høsten i 1972 skulle det skje noe nytt. Hennes mor fikk besøk av ei venninne som lurte på om moren, sammen med en del av de andre damene som fram til da hadde spilt håndball, ønsket å starte opp med fotball. Moren sa ja, og rett før hun gikk ut døra spurte hun Ranveig om ikke hun også hadde lyst til å være med. Ranveig var bare 11 år, men hun kriblet etter å være med på tross av at det var voksne damer hun skulle spille med. Og mot.

Venninnen til moren het Solveig Aaserud og hun var kona til vaktmesteren på Setskog barneskole, så de fikk tilgang til gymsalen på skolen. Den var absolutt ikke stor, men det gjorde ingenting. De startet opp med faste treninger, og i begynnelsen tok jo damene ballen like mye med hendene som med beina, forteller Karlsen (2014). For hennes egen del var dette litt kjedelig, for hun kunne jo faktisk spille fotball, men det gikk over etter hvert. Med suksessen som fulgte Setskog er det liten tvil om at damene skulle lære seg å bruke beina ganske raskt. De første årene var nevnte Aaserud en viktig initiativtaker, og hennes mann ble den første treneren til Setskogs damelag. I løpet av de første to årene hadde damene i nabobygda Rømskog også fått i gang et damelag, så det ble spilt et par treningskamper mot dem. Selv var Karlsen litt for lita til å være med på kamper. Det var nok for hennes eget beste, for det var fortsatt tidlig, og damene ”hadde ikke helt kontroll på skøytene den gangen”, forteller Karlsen (2014). Da Ranveig var 14 år fikk hun derimot være med for fullt. Setskog ble med i lokale serier og de deltok i de uoffisielle norgesmesterskapene. Utover mot slutten av 70-årene hadde Setskog utviklet seg til å bli et av de beste lagene på Romerike, og de sparket godt fra seg under norgesmesterskapene. Disse første årene bestod laget kun av jenter og damer fra Setskog, og det var et utrolig godt miljø. I følge Karlsen (2014) var det dette miljøet og samholdet i laget som gjorde at de presterte så godt, og de hadde en garderobekultur man ser mindre og mindre til i dag. Det hun mente med garderobekultur, var hvordan alle på laget ble værende lenge i garderoben etter kamp og trening. Her satt de og ”kaklet” og lo. I våre dager handler det ofte om å komme seg hjem så raskt som mulig etter trening, og det bidrar ikke stort til det sosiale miljøet.

Utover på 80-tallet fortsatte den positive utviklingen, og Setskog begynte å bli et fryktet lag. I nærområdet var det i følge Karlsen (2014) mange klubber som hadde startet med damefotball, men Setskog var nok et hakk bedre enn de fleste. På denne tiden var Høland det eneste lokale laget som var i nærheten av det samme nivået. De fleste damene var fortsatt Setskoginger, men det kom også noen spillere fra andre steder. Først og fremst kom disse fra mindre klubber i nærheten som Blaker, Aurskog, Fetsund eller liknende, og på den måten beholdt laget og spillerne de tette båndene og følelsen av at de var lokale. Vi kan med andre ord slå fast at det var en harmoni innad i gruppa som hadde sine utslag på fotballbanen. Hvordan var det så med tilskuere og engasjement utenifra? I følge Karlsen var det vanlig med flere hundre tilskuere på

Setskog, og det var en helt spesiell atmosfære på kamp. Familie, venner og andre kom ikke bare for å se Setskog spille fotball, de kom for å oppleve Setskog. Det var noe helt eget, fortalte Karlsen. Jeg spurte henne om de noen gang møtte motstand eller om det i det hele tatt var noen negative opplevelser i forbindelse med damefotballen på Setskog. Hun tenkte litt før svaret kom: ”Nei, egentlig ikke” (Karlsen, 2014). Det var nemlig ikke bare spillere og tilskuere som var positive, men Setskog som klubb var hele veien en partner og støttespiller som ville ha kvinnefotballen opp og fram. Litt i motsetning til situasjonen i andre klubber i landet fikk damene her både hjelp og støtte. I følge Ranveig Karlsen er historien til Setskog en solskinnshistorie, og senere i oppgaven vil jeg se litt nærmere på hvorfor den er akkurat det.

Mot slutten av 80-tallet ble nivået på norsk damefotball stadig høyere, og i 1987 fikk vi altså den nasjonale serien. Selv om Setskog var blant de aller beste ble det tydelig at noe måtte gjøres hvis de ønsket å bli værende i toppen også det neste tiåret. Høland var på denne tiden også veldig gode, og noen stemmer begynte å hviske om sammenslåing. Før jeg sier noe mer om dette ønsker jeg å se litt nærmere på hvordan damefotballen startet opp på Høland, noen kilometer lenger sør.

4.3.2 Høland IL før sammenslåingen

Grethe Brøtmeth jobber per dags dato for Akershus Fotballkrets, men hun var med helt fra starten når fotballen fant sin vei til Høland. Hun hadde mye å fortelle. I følge Brøtmeth (2014) startet damefotballen opp på Høland helt i begynnelsen av 70-tallet. Selv hadde hun akkurat rundet 20 år, og det var håndballspiller hun egentlig var. På lik linje med andre steder i landet var det altså slik at de som startet med fotball på Høland i utgangspunktet var håndballspillere. Som Grethe selv sa ”Det var jo ingen som hadde spilt fotball som yngre da”. Hun forklarte videre hvordan noen få hadde spilt litt med gutta, men at de fleste startet med fotball som voksne, og at kvaliteten var deretter. ”Men vi hadde jo kondis og ork”, sa hun (Brøtmeth, 2014).

Det var tette bånd i Høland Idrettslag, og det var en kombinasjon av trenerengasjement og gode relasjoner til fotballgutta som førte til at også jentene skulle spille fotball. Det startet med invitasjon til fotballtreninger for jentene etter initiativ fra Sten Kongtorp, en kjent idrettspersonlighet i lokalmiljøet. I løpet av

samme uke trente Grethe og de andre håndballjentene fotball og håndball om hverandre, og de fleste synes det var vel så moro å spille fotball som håndball. Allerede rundt 1971-72 hadde Høland fått i gang et damelag som spilte organiserte fotballkamper. Både i form av den lokale serien som LSK organiserte sammen med Fet og Ull/Kisa, og gjennom kamper i det uoffisielle Norgesmesterskapet i 1972. Ellers spilte Høland i mindre turneringer rundt omkring, og ofte mot svenske lag. ”Vi som bodde såpass langt øst brukte mye svenske lag som motstandere i treningskamper og sånn”, forteller Brøtmeth (2014). Rent geografisk befinner jo Høland seg i underkant av en time fra svenskegrensa, og i følge Brøtmeh var det et veldig stort fotballmiljø rett innenfor riksgrensa, og de hadde mye kontakt med miljøet der.

De første årene var Brøtmeth både spiller og lagleder for Hølands damelag. Ikke bare for fotballaget, men håndballaget også. Det var litt å holde styr på, og noen ganger var det vanskelig å holde kontroll på hvilket lag du satt opp, forteller hun. Hun gikk hele tiden rundt med to lister og prøvde å organisere hvem som skulle være med på hvilket lag. Det var litt jobb, men det gikk fint og hun mener det var takket være et kjempemiljø. Hun forteller at folk ofret mye for å være med. ”Det var liksom ikke noe som stod i veien for fotballtreninga da altså. Der var det innsats” (Brøtmeth, 2014). I følge hun selv var holdningene utrolige, og hun tror det kan ha noe med å gjøre at spillerne stort sett var voksne og bevisst ville være med på dette. ”Det var jo ikke sånn som kanskje nå, hvor unga har blitt dulla med oppover og fått en masse uvaner som du får beskjed om å plukke av dem igjen. Du fikk dem liksom ferdig skolert” (Brøtmeth, 2014). Av det Brøtmeth forteller er det tydelig at holdninger og engasjement blant spillere og lagledere var akkurat slik det burde være for at det her skulle fungere.

I følge Brøtmeth (2014) var fotballjentene populære i klubben helt til de kom på styrerommet. ”Vi skulle ikke koste noe da”. Selv om damefotballgruppa var ganske sterk og hadde gode medspillere var det alltid herrefotballens talsmenn som var sterkest. Det var vanskelig å få de ressursene de trengte, forklarer hun. Selv om fotballjentene gjorde det bedre enn gutta prestasjonsmessig, nådde de aldri helt opp i likestilling. På en annen side var det i følge hun selv ikke noe de kunne forvente på den tida heller. Kampen om likestilling foregikk jo for fullt på andre baner også. Det interessante er at håndballjentene hadde mer gjennomslag høyere opp i klubben. De

var anerkjente. Fotballjentene kunne derimot ikke kreve noe. I motsetninger til enkelte andre lag i landet på den tida var det i følge Brøtmeth (2014) ikke noe problem å få baner og garderober. Det var gode fasiliteter på Høland, og det var mange muligheter også i nærområdet, forteller hun. De måtte riktig nok pusse opp garderoben sin selv, men det så hun på som bare positivt. Det ble oppdragende og noe som førte til økt lojalitet og interesse for at de skulle få det til sammen, sier hun videre. For meg kan det virke som at den lille motstanden de møtte hos styret var noe som økte motivasjonen og samholdet i gruppa.

Når det gjelder det sportslige spilte Høland mange spennende kamper. De var som tidligere nevnt med i det uoffisielle Norgesmesterskapet allerede i 1972, og de spilte mange spennende kamper mot lag som Nannestad, Lillestrøm og ikke minst erkerivalen Setskog. Fra 1979 var de med i Østlandsserien, så Høland som fotballag har omtrent en tiårig periode som selvstendig fotballag på høyt organisert nivå i Norge. Dette trakk også publikum, forteller Brøtmeth. Det var populært å se damene spille fotball på den tida, og det var ikke uvanlig med et par hundre tilskuere på kampene. Det hører også med til historien at tilskuerne ikke bare bestod av familie og venner slik man gjerne kunne tro. På kampene kom tilskuere som ikke nødvendigvis hadde noen tilknytning til laget, men som kom for å se på damefotball. Denne interessen gjorde også sitt til at det sjelden var noe problem å skaffe sponsorer. Det var aldri snakk om mye penger, men ”det var goodwill!”, understreker Brøtmeth (2014). Samtidig var det som tidligere nevnt ikke bare å komme til styret og kreve noe. Brøtmeth trekker fram hvordan det kunne stoppe litt opp i styret for eksempel ved treneransettelse. Selv om damelaget hadde både høyere ambisjoner og større mulighet for å lykkes nasjonalt, ble de ikke helt møtt med samme engasjement. Om de skjønnte dette og mente det var unødvendig likevel eller om de ikke skjønnte det, det hadde ikke Brøtmeth noe svar på. Det var rett og slett ikke noe særlig hvis damelaget prøvde å komme utenfor den ramma de var i, og mennene i klubben ville ha litt kontroll på dem. Dette ble noe bedre etter hvert som sammenslåingen i 1989 nærmet seg, men det var fortsatt en del ”sånne som satt i no’ horn på veggen. Dem sitter vel der enda” (Brøtmeth, 2014), sier hun med et smil.

4.3.3 Sammenslåingen

Etter hvert som 80-tallet begynte å svinne hen, var det enighet blant både Høland og Setskogs fotballdamer at det kunne bli vanskelig å hevde seg det neste tiåret med mindre det skjedde noe nytt. De kom til å trenge flere spillere, og ikke minst flere gode spillere hvis de skulle kjempe i toppen. Selv om Høland og Setskog var rivaler som kjempet om å være best i lokalmiljøet snakket de åpent sammen, og personer i begge leire skjønnte at en sammenslåing var det beste for begge klubbene. De satt sammen et lite panel bestående av et par personer fra begge klubber, i tillegg til en eller to nøytrale. Her la de fram sine forslag, og begynte planleggingen. Brøtmeth forteller hvordan det var stolthet i begge klubbene, og det var ingen som ville gi fra seg noe særlig, men de var enige om en ting: En sammenslåing måtte til.

På tross av stoltheten til de to klubbene gikk oppstarten av den nye klubben Setskog/Høland veldig bra, i følge Brøtmeth (2014). De hadde brukt mye tid på planlegging slik at alt var på plass, og det var ingen overraskelser for noen. De hadde avtalt at halvparten av kampene skulle spilles på Høland, og halvparten på Setskog. Treninger hadde de rundt omkring i nærmiljøet. Både Brøtmeth og Karlsen (2014) trakk fram hvordan draktfarger var en av de tingene de diskuterte mest. Heldigvis hadde begge lag blåfarge i en eller annen form innlemmet i sine gamle drakter slik at det kun skulle enkle justeringer til. De blandet fargene til de to klubbene og spilte i gult og blått, med helt blå overtrekk.

I den første tida som Setskog/Høland bestod spillerstallen for det meste av lokale spillere. De kunne også utvide til å ha to lag. I tillegg hadde det også begynt å skje litt innad i klubbene. Høland hadde fått noen aldersbestemte lag i tillegg til et juniorlag, slik at det var en viss grad av rekruttering på gang. Likevel opplevde de at både Setskog og Høland som selvstendige klubber slapp ballen litt i forhold til utvikling av jentefotball for de yngre. Etter sammenslåingen ”var de på en måte kvitt oss”, sier Brøtmeth (2014), og de mente at Setskog/Høland skulle ta seg av dette arbeidet. Dette var derimot vanskelig for en klubb som var litt på vandring rundt i kommunen, fortsetter hun, og det ble et stort vakuum der før de andre klubbene begynte å ta tak igjen. Med denne begrensede rekrutteringen fra klubbene i nærområdet ble det klart at Setskog/Høland måtte se utenfor kommunens grenser etter spillere. Brøtmeth forteller hvordan det ble krav om bedre og bedre spillere til A-laget, som jo konkurrerte på

øverste nasjonale nivå. De fikk noen spillere fra Kongsvinger-området, noen fra Østfold og en del som bodde og studerte eller jobbet i Oslo, men som kanskje kom fra andre kanter i landet. De nye tilskuddene som gjerne bodde langt unna pendlet hele veien ut til Setskog og Høland for å trene og spille kamper. For å sette dette i perspektiv så tar det i overkant av en time å kjøre bil fra Oslo til Høland, og enda litt mer til Setskog, når det ikke er trafikk. På ettermiddagen en hverdag kan man beregne nesten en halvtime ekstra. Dette gjorde sitt til at Setskog/Høland fra rundt 1993-94 begynte å leie baner både i Lillestrøm og Oslo slik at de som bodde i Oslo skulle slippe den lange reiseveien for å trene. I løpet av en og samme uke kunne de ha en økt på Høland, en i Lillestrøm og en i Oslo. ”Det var skikkelig labyrint”, ler Brøtmeth (2014).

4.3.4 Behov for sentralisering

Mot slutten av 90-tallet opplevde Setskog/Høland et økt behov for sentralisering. Laget bestod stadig av færre lokale spillere, og de lokale som var igjen på laget hadde flyttet innover mot Oslo og Lillestrøm for å jobbe eller studere. På denne tiden spilte laget sine kamper på Bjørkelangen, men alle treninger foregikk mer sentralt. En god del av spillerne visste omtrent ikke hvor Bjørkelangen var en gang, så de forstod ikke helt hvorfor de spilte kamper der, forteller Brøtmeth. Disse spillerne hadde ingen kontakt med fortida og historien til klubben, så etter hvert ble det kunstig å holde det der, fortsetter hun. Det var i følge Brøtmeth flere forhandlingsrunder for å finne en samarbeidspartner i Skedsmo kommune. De var allerede på 90-tallet i prat med Lillestrøm Sportsklubb, men der var det litt for mange negative krefter som ikke ville slippe til damene fra Setskog/Høland. Strømmen var derimot positive, mye på grunn av at de så en mulighet til å bli store på kvinnesida. Etter sesongen i 1999 ble de enige med Strømmen, og fra og med 2000-sesongen var Setskog/Høland nå kjent som Team Strømmen.

Brøtmeth (2014) mener selv at overgangen fra Setskog/Høland til Team Strømmen var lettere enn sammenslåingen av Høland og Setskog. Mye av dette tror hun hadde med å gjøre at noen av lederne hadde vært med hele prosessen, og de kjente på kroppen at det ville vært veldig vanskelig å opprettholde en base i Aurskog-Høland når all aktiviteten foregikk et annet sted. Videre var det jo også slik at på grunn av

færre spillere fra lokalmiljøet var det også færre tilskuere. Hjemmepublikumet var ikke like engasjerte den siste fasen, og spillerne som kom utenifra dro ikke med seg tilskuere utover til Bjørkelangen heller. På denne fronten ble det en slags oppsving som Team Strømmen, for alt ble helt nytt. Klubben hadde endelig begynt å få litt fotfeste et sted. Samtidig var det ikke bare fryd og gammen hele veien. Laget kom, som Brøtmeth (2014) selv sier ”på en måte som en satellitt som skal prøve å bli integrert og ta plass i et godt etablert system”. Strømmen var i tillegg en klubb med mye kultur og historie fra før, så det var mye i veggene der som strittet i mot, fortsetter hun. Selv tror hun ikke dette hadde med å gjøre at det var snakk om damefotball, men mer at de kom til å trenge en del ressurser. Team Strømmen bestod i nesten 10 år, men på slutten kom det krav fra Fotballforbundet om profflisenser og anlegg som klubben ikke kunne innfri. Som leietakere i Strømmen måtte laget ha hjelp til dette, men det fikk de altså ikke. De eneste arenaene i kretsen som innfridde disse kravene var Åråsen stadion og LSK-hallen, og sistnevnte skulle fra 2010 bli Team Strømmens nye base, nå under navnet LSK Kvinner.

Grethe Brøtmeth var altså med helt fra oppstarten i Høland for over 40 år siden. Hun var aktiv som både spiller, trener, lagleder og støttespiller så lenge hun kunne. Hennes jobb i kretsen fra 1999 hindret henne fra å være med aktivt i klubbene etter dette, men det er ingen tvil om at LSK Kvinner har en plass i hennes hjerte, og det med god grunn. Hun var med og grunnla den. Ranveig Karlsen kom fra den andre leieren, altså Setskog, og var en av de aller største stjernene her. Selv har hun vært trener andre steder i ettertid, men hun glemmer aldri tiden i Setskog. I dag er hun tilbake i LSK som trener for rekruttlaget til LSK Kvinner. Hege Riise er assistenttrener på a-laget, og i følge Karlsen er det også flere der som har røtter fra tiden som både Setskog og Setskog/Høland, og det merkes, sier hun. ”*Klubben har sjel*” (Karlsen, 2014). Dette kommer jeg tilbake til i konklusjonen.

4.4 Lokalavisenes tale

I de foregående kapitlene har jeg brukt litteratur og intervjuer med enkeltpersoner som kilder for å fortelle historien til kvinnefotballen på Romerike. Jeg har også tatt for meg hele historien, altså fra de startet og fram til i dag. I dette kapitlet vil jeg ta

for meg en del avisartikler for å se om jeg kan finne ut mer om de første 20 årene, altså fra 1970-1990. Det er denne perioden jeg har med i problemstillingen, og i dette kapittelet vil jeg gå dypere inn i denne perioden enn det jeg har gjort tidligere i oppgaven. Jeg tror nemlig mye av lagenes suksess kan forklares her. Først og fremst ønsker jeg å finne ut mer om hvordan Setskog ble så gode. Mye av det som står skrevet i avisene dreier seg om nettopp Setskog, da dette var det laget på Romerike som var mest fremtredende. Det var noe spesielt med et lag som drev på i ei lita bygd i ”skauen” med noen hundre innbyggere, og som likevel skulle vise seg å være av de beste lagene i landet. Det spennende med avisartikler er at de gjerne formidler mer enn akkurat det som står skrevet i artikkelen. Jeg vil presentere resultater og kampfakta fra viktige kamper, og gjennom avisene vil jeg kunne navngi spillere som var fremtredende. Samtidig vil jeg prøve å tolke et par artikler ut i fra tiden de er skrevet og hvordan den er skrevet for å finne ut om kvinnefotballens posisjon i lokalmiljøet på den tiden. Var lokalavisene positive eller negative til kvinnefotballen, og var dette noe som påvirket Setskogs fotballjenter?

De mest aktuelle avisene for Romerike og Aurskog-Høland er Indre Akershus Blad og Romerikes Blad. De to er begge en del av mediakonsernet Amedia, og på Amedias hjemmesider kan vi finne ut litt om de to avisene. Indre Akershus Blad ble grunnlagt i 1908, og omfatter de tre kommunene Sørum, Fet og Aurskog-Høland i Akershus i tillegg til Rømskog kommune i nabofylket Østfold. Med unntak av en periode før krigen har avisen i alle andre år vært upolitisk, og det er en avis som stor grad engasjerer seg i lokale idrettsutøvere og aktiviteter for store og små de tre dagene i uken den utgis¹². Romerikes Blad er større, og omfatter hele Romerike i tillegg til Enebakk kommune, som regnes å tilhøre Follodistriktet (se fig 1). Avisa ble grunnlagt i 1902, og utgis i dag 6 dager i uken¹³. I innledningen fortalte jeg hvordan avisa tidligere gikk under navnet Akershus Arbeiderblad & Romerikes Blad, og det er altså dette navnet jeg vil henviser til i denne delen, AA/RB. I kapittelet om kvinnefotballen

¹² <http://www.amedia.no/virksomheten/vare-mediehus/IndreAkershusBlad/> (Hentet: 13.10.2014)

¹³ <http://www.amedia.no/virksomheten/vare-mediehus/RomerikesBlad/> (Hentet: 13.10.2014)

på Romerike ble det nevnt hvordan denne avisa var med på å starte Romerikscupen, og avisa har over tid vært en støttespiller til idretten på Romerike, ikke bare fotballen.

I noen tilfeller har jeg ikke eksakt dato, da noen av mine artikler er utklipp fra aviser. Dette har derimot ikke ført til noen vanskeligheter, og i disse tilfellene har jeg sørget for å plassere den aktuelle artikkelen til et så presist tidspunkt som mulig.

4.4.1 Indre Akershus blad, 1975 – ”Damefotballen blomstrer på Romerike”

Det første avisoppslaget jeg ønsker å ta for meg ble skrevet for Indre Akershus Blad og publisert i juni, 1975. Med overskriften ”Damefotballen blomstrer på Romerike”, fanget dette min oppmerksomhet umiddelbart. I dette oppslaget er det dedikert en side til damefotballen. Først kan vi lese et kampreferat fra en kamp mellom Setskog og Blaker. Det fine med dette kampreferatet er at det innledes med en forklaring av hvordan damefotballen på Romerike foregikk på den tida. ”Det er nå den tredje sesongen det spilles damefotball på Romerike, og man er derfor kommet over noen av barndomsproblemene” (Indre Akershus Blad, 1975) står det. Journalisten, som er ukjent, sier videre hvordan damefotballen virker å være mer akseptert, men likevel ikke tatt opp i fotballkretsen. ”... det er mange som har vanskelig for å ta de fotballsparkende jentene alvorlig”, skrives det. Før journalisten gir oss kampreferatet avslutter han innledningen sin på følgende måte. ”Indre var tilstede da Blaker og Setskog møttes i en seriekamp på torsdag – og det bør være sagt med engang: Det bodde atskillig fotball i en del av jentene som boltret seg på Bruvollens gressmatte” (Indre Akershus Blad, juni 1975).

Av dette vil jeg komme med noen påstander som jeg vil diskutere i det følgende. Først og fremst får jeg inntrykk av at det er en mann som har skrevet dette. Journalisten bruker stadig ord og begreper som gir inntrykk av at det er en viss avstand mellom vedkommende og spillerne, som for eksempel ”de fotballsparkende jentene” eller ”disse jentene”. Videre skriver vedkommende at ”jentene imponerte med mange fine pasninger, og ved et par anledninger glimtet de også til med kraft i taklingene”. Det er også tydelig at journalisten interesserer seg for kvinnefotball. Dette kommer fram i det siste sitatet i avsnittet over. Det skrytes av jentenes

prestasjoner gjentatte ganger, og på slutten av kampreferatet står det følgende, ”Det er ingen grunn til ikke å ta disse jentene alvorlig i sin idrett, og det skal bli morsomt å følge lagene i fremtiden” (Indre Akershus Blad, 1975). Her understreker journalisten at jentene absolutt kan spille fotball, og at de antakelig vil bli bedre og bedre. Jeg tolker det dermed dithen at denne journalisten ikke bare er positiv til kvinnefotballen, men at vedkommende hadde et ønske om å fremme deres sak. Selve kampreferatet er godt, og til tross for at Setskog vant kampen 9-0 er journalisten flink til å fokusere på det som var bra. Det er fort gjort å fokusere på alt som var dårlig med et lag som taper 0-9, men noe slikt forekommer ikke i denne artikkelen. Det skrives om gode Setskog, og at Blaker slet litt på grunn av at de manglet fire av sine beste spillere. Dette forsterker bare mitt inntrykk av at journalisten ønsker å fremme kvinnefotballen. Kampen presenteres på en veldig positiv måte, og dette var altså så tidlig som i 1975, før kvinnefotballen en gang var innlemmet i Romerike Fotballkrets.

4.4.2 ”Det er morsomt å dømme damefotball” – Arne Løken

I forlengelsen av kampreferatet ble det gjennomført et intervju med kampleder, Arne Løken. Her får vi altså dommerens perspektiv på damefotballen. Ikke bare uttaler dommeren at det er morsomt å dømme damefotball, men han fortsetter å skryte av jentene. ”Jentene spiller pent, og man hører aldri motsigelser mot en avgjørelse. Dessuten forekommer det så å si ikke bevisste ulovligheter fra spillernes side” (Løken, 1975, sitert av Indre Akershus Blad). Journalisten støtter seg til dette utsagnet og viser til et eksempel fra kampen der Setskog hadde fått frispark fra omtrent 20 meters hold, og ballen ble lagt til rette. Spilleren som skulle ta frisparket valgte deretter å flytte ballen et par meter tilbake, for ikke å jukse. Dette var i følge journalisten ”unektelig en noe uvanlig episode på en fotballbane!” (Indre Akershus Blad, 1975), og det stemmer godt også for fotballen i dag. Dommer Løken fra Aurskog skryter derimot ikke bare av ærligheten til jentene, men han sier videre at nivået på damefotballen stadig hever seg. Han fortsetter med å stille spørsmålsteget ved hvorfor damefotballen ikke er tatt inn i fotballkretsen. Løken mente det ikke burde være mer forskjell her enn på andre områder. Han mener damekampene er fin underholdning, og at de byr på mange artige situasjoner. ”Noen sleivspark forekommer jo, men det har man også i herrefotballen”, sier Løken (sitert av Indre Akershus Blad, 1975). Avslutningsvis oppfordrer han klubbene til å sette opp flere

damekamper som forkamp til herrenes a-kamper, da dette vil få større publikum til damefotballen.

Dette oppslaget i Indre Akershus Blad forteller oss mye mer om damefotballen i Aurskog-Høland enn at jentene er ærlige, og at Setskog slo Blaker 9-0. Det er ganske mye å trekke ut av både det journalisten og dommer Arne Løken sier. Jeg nevnte tidligere hvordan journalisten virket positiv, og av avsnittet over er det tydelig at også Arne Løken var for damefotballen. Dette forteller oss videre at Indre Akershus Blad som avis mest sannsynlig også ønsker å fremme de positive sidene ved damefotballen. Av det jeg har lagt frem i tidligere kapitler vet vi at året 1975 var svært tidlig i damefotballens historie i Norge. Vi vet også at damefotballen kjempet for anerkjennelse, og det var til nå bare to kretser som hadde tatt opp damefotballen. Det var med andre ord et godt tegn for kvinnefotballen i Aurskog-Høland at den legges frem med svært positive holdninger i lokalavisa. På slutten av kalenderåret 1975 skulle damefotballen bli tatt inn i Romerike Fotballkrets, og av artikkelen kommer det fram at dette var et omtalt emne dette året. Journalisten nevner det i sitt kampreferat, og det er også noe dommer Løken blir bedt om å si sine meninger om. Sesongen etter skulle damefotballen på Romerike spilles på kretsens betingelser, og det bød på utfordringer for Setskog IF som jeg skal se litt nærmere på i det følgende.

4.4.3 AA/RB, 1976 - "Landslagsaktuell 15-åring får ikke spille i serien"

Setskogs fotballjenter sparket godt fra seg i 1975, og de hadde et sterkt ønske om at damefotballen skulle bli en del av Romerike Fotballkrets. På høsten ble dette ønsket oppfylt, og fra og med sesongen i 1976 var damefotballen innordnet under kretsen. Lite visste de om konsekvensene som skulle følge denne avgjørelsen. I AA/RB fra våren 1976 kan vi lese at Norges Fotballforbunds regel om at den nedre aldersgrensen på 16 år for å spille seriefotball rammet Setskog IF hardt. De hadde nemlig fire spillere som da ikke var gamle nok, og uten dem maktet ikke Setskog å stille lag. De valgte likevel å bruke spillerne, men konsekvensen var at de ikke kunne spille om kretsmesterskapet, slik at kampene ble å regne som privatkamper. Det ble et spesielt år for Setskog. En av deres aller beste spillere, 15 år gamle Ranveig Karlsen, var landslagsaktuell, men hun fikk ikke spille seriekamper. Vel, hun fikk spille kampene, men disse kampene kunne da ikke være gjeldende. "Det som er latterlig med det hele,

er at kretsen tillater jentene å spille de oppsatte kampene, men utenfor serien. Det er ikke noe samsvar i dette”, uttalte oppmann Solveig Åserud til avisa (sitert av AA/RB, 1976). En kan forstå deres reaksjon. Nestformann i Romerike Fotballkrets, Odd Dønnum viste sin sympati, men kretsen kunne ikke gjøre annet enn å følge forbundets regler. En av Norges største forkjempere for kvinnefotballen, Målfrid Kuvås, synes det hele var beklagelig. ”Det er meget viktig at 14-15 åringene ikke mister lysten på å spille fotball, det er i denne alderen grunnlaget legges”, understrekte Kuvås (sitert av AA/RB, 1976). Igjen, det ble et spesielt år for Setskog, men sesongen skulle ikke bli helt uten oppturer. På høsten leverte jentene en forestilling som ble lagt merke til og som styrket dem foran neste års sesong. Den presenteres i det følgende.

4.4.4 Indre Akershus Blad, 1976 – ”Maksimal uflaks”

Aldersbestemmelsene for seriespill var ingen hindring for Setskogs deltakelse i den såkalte Askercupen, og i finalen skulle de møte norgesmesterne fra BUL på hjemmebane. Kampen endte med 0-1 tap, men optimismen var i taket, kanskje spesielt hos Indres journalist som innleder kampreferatet på følgende måte. ”Har Setskog landes beste damefotballag. Ja, det må man faktisk spørre seg etter å sett SIF-jentene i aksjon” (Indre Akershus Blad, 1976). Det var i følge Indre (1976) maksimal uflaks, og ”det kan alle som så denne kampen være skjønt enig om”, skriver journalisten. I kampreferatet står det hvordan Setskog presset i store deler av første omgang, og at det var godt keeper- og forsvarsspill som hindret Setskog i å ta ledelsen. Utover i andre omgang ble kampen noe jevnere, til tross for skudd i stanga og store sjanser til Setskog. ”Så går det som det ofte gjør i fotball”, står det skrevet (Indre Akershus Blad, 1976). BUL tok ledelsen etter et uheldig utspill, og de holdt den kampen ut. I følge Indres journalist var Setskogjentene ikke bare fullt på høyde med BUL, men kanskje også bedre. De viste seg fra sin aller beste side i striregn og på en såpeglatt bane. Ranveig Karlsen var sammen med Kristine Ødegaard banens store heltinner, men det var flere som imponerte denne kampen. Det var for øvrig ikke maken til optimisme og positivitet hos journalisten som mente at den store publikumsinteressen var fullt fortjent, og som oppsummerer det hele med at, ”Jo, det skal bli moro til neste år!” (Indre Akershus Blad, 1976).

Det er ingen vanskelig oppgave å tolke det som skrives i denne artikkelen. Det er utelukkende en positiv holdning, både til kampen, Setskogs lag men også til kvinnefotballen. En kan gjerne stille spørsmål ved om journalisten eller avisen kan ha en forbindelse med Setskog, og ønsker å framstille et så positivt bilde av det hele som mulig, men det forandrer ikke det faktum at de spilte jevnt med norgesmesteren. Setskogs damelag fikk med dette svært positiv omtale i lokalavisa, og det fremmer kvinnefotballen i Aurskog-Høland uavhengig av hvem som skrev artikkelen. Med dette viste Setskogjentene det mange visste, at de kunne matche det øverste nivået i norsk kvinnefotball. I året som følger skulle de fortsette å bevise dette, ganske så overbevisende også. Med Ranveig Karlsen gammel nok til å spille seriekamper etter forbundets regler var mye duket for en god sesong. I de neste avsnittene vil jeg i korte trekk presentere 1977-sesongen til Setskogs damelag. Ranveig Karlsen, seier og mål er nøkkelord.

4.4.5 1977 – En forsmak på fremtiden

Med mål om å vinne kretsmesterskapet fikk Setskog en pangstart i årets første seriekamp. I AA/RBs oppsummering av runden kan vi lese at Setskog feide Fu/Vo av banen med 8-0, hvorav 6 mål ble scoret av Ranveig Karlsen. I samme runde er det verdt å nevne hvordan Lørenskog slo Hvam 1-0, med 8 spillere fra start. ”Kampen var ganske brukbar og ikke minst spennende”, stod det i referatet. Bjørkelangen, som allerede hadde spilt to kamper ledet serien med to knepne seiere, mens Høland nokså overbevisende hadde vunnet sin første kamp 6-0. Av de lokale lagene var det med andre ord ikke bare Setskog som fikk en god start. (AA/RB, våren 1977). Neste runde gikk ikke noe dårligere for Setskog. I AA/RB fra 9. Mai, 1977 kan vi lese at Setskog slo Blaker 16-0 (!), og hadde etter to kamper en målforskjell på vanvittige 24-0. Ranveig Karlsen scoret fem, men det var Ann-Karin Bråthen som scoret flest, med seks nettkjenninger. Det var ikke bare Karlsen som kunne score mål på dette laget. Bjørkelangen beholdt tabelltopp etter uavgjort mot Ull/Kisa, men med en kamp mer spilt. Høland slo LSK, og etter de første rundene var tre av de fire øverste lagene fra Aurskog-Høland. (AA/RB, 1977).

AA/RB, 22. Juli 1977 – ”Landets mest seriøse damefotballag”. Slik lød overskriften. Setskog skulle fortsette sin dominans framover mot sommeren, og de kunne ta ferie

med suveren tabelltopp. Målforskjellen deres hadde vokst til 66-0 på seks kamper. For å matches med bedre lag dro derfor jentene til Kungsör i Sverige på en ukes treningsleir i sommerferien. Dette for å forberede seg til en tøff høstsesong bestående av Norway Cup, Asker-cupen og NM i tillegg til seriespill. I denne utgaven av AA/RB var det dedikert en helside til Setskogs damelag, med overskriften "Landets mest seriøse damefotballag". I det neste avsnittet tar jeg utgangspunkt i denne helsiden for å si litt om hva som gjorde Setskog så gode dette året (AA/RB, 1977).

"Her på Setskog er damelaget fullt ut akseptert", sier trener Trygve Fagersand til Romerikes Blad (1977). Damelaget trener tre ganger i uka, gjerne to timer om gangen, på lik linje med herrene. Fagersand forteller videre hvordan klubben dekker reiseutgifter og sørger for like mye treningstid som herrelaget både inne om vinteren og ute om sommeren. "Dessuten samler vi jevnt over flere tilskuere enn A-laget", legger han til (sitert av AA/RB, 1977). I avisen leser en at trener Fagersand tar sin trenerjobb svært alvorlig. Han fører treningsframmøtet nøye, og tillater ikke noe tull på treningene. Til Romerikes Blad forteller han hvordan teknisk fin fotball er hovedfokus på Setskog. "Det har ingenting for seg å forsøke å fly hverandre ned ute på banen og sparke ballen i alle retninger uten adresse", sier han (sitert av AA/RB, 1977). Så langt i årets sesong har laget lyktes til det fulle med denne filosofien. Det holder derimot ikke bare med en engasjert trener. Lenger ned på siden kan vi lese om hvordan noen av jentene sykler 15 km til trening dersom de ikke får skyss med bil. De fleste jentene var lokale, men ei av jentene var fra Aurskog, og to fra nabobygda Rømskog. Det var ikke alltid like lett å få skyss, men trene måtte de jo, og da var sykkelen et naturlig alternativ. I tillegg trekker Fagersand frem den gode betydningen av at deres oppmann, Jan Mærli, var styremedlem i Romerike Fotballkrets (AA/RB, 1977).

Sist, men ikke minst bestod laget av svært talentfulle spillere. Jeg har nevnt Ranveig Karlsen flere ganger hittil, men i denne utgaven av Romerikes Blad kan vi lære mer om superjenta. Ranveig Karlsen var ikke bare en god fotballspiller, men hun var også en av landets beste skøyteløpere i sin klasse. Det var i utgangspunktet skøyter hun ville satse på, men hun klarte ikke la være å spille fotball. Godt var det for Setskog sin del. Allerede som 16-åring var hun kaptein på laget, og som nevnt tidligere er hun en målscorer av rang. Av AA/RB får hun spørsmål om fotball er noe for damer, og til det

har hun et tydelig svar. ”På det plan vi driver i Setskog må jeg svare ubetinget ja”, uttaler hun, og legger til at ”Det er et flott fotballmiljø på damelaget, og alle går inn for å spille skikkelig fotball. Hos oss er det ikke snakk om å ”slenge med”, her satses det bevisst” (sitert av AA/RB, 1977). Avslutningsvis skryter hun av trener Fagersand, og understreker viktigheten av at de er godtatt og behandles som et seriøst fotballag (AA/RB, 1977).

Av denne helsiden er det mye informasjon å hente ut. Denne informasjonen sier ikke bare noe om hvorfor Setskog gjorde det så bra denne vårsesongen, men den kan være med på å forklare suksessen som skulle følge i årene etter. Først og fremst kommer det fram at laget har full likestilling i klubben. De prioriteres på lik linje med herrelaget, og de trener minst like hardt. Dette vet vi at var langt fra noen selvfølgelighet i andre klubber på denne tiden, og jeg har presentert eksempler på akkurat dette i tidligere kapitler. Videre uttaler både Karlsen og Fagersand at damelagets kamper gjerne tiltrekker flere tilskuere enn herrelagets. Dette betyr at laget ikke bare fikk støtte innad i klubben, men også fra ei engasjert bygd som ønsket at deres damelag skulle gjøre det bra. Med andre ord var de ytre forholdene nærmest optimale. Legg til en dedikert trener med en tydelig filosofi, så begynner det å se riktig bra ut. Spillerne er likevel en viktig faktor, kanskje den viktigste. I Setskog hadde de både gode, motiverte og engasjerte spillere som satte fotballen først. Karlsen (2014) fortalte om det gode miljøet innad i laget, og at spillerne var der for å bli bedre fotballspillere. Legger man alt dette sammen så får man et ganske godt lag, uansett hvilket nivå det er snakk om. Hvis dette i tillegg krydres med unge talenter med mange år foran seg har man oppskriften på et topplag. Dette tror jeg var tilfellet med damelaget til Setskog.

4.4.6 AA/RB, 17. august 1978

I overkant av et år etter den beskrevne helsiden i Romerikes Blad ble det nå igjen dedikert ei side til damefotballen. Etter å ha scoret 35 mål for Setskog i løpet av 77-sesongen og vunnet serien hadde Ranveig Karlsen vist seg å være blant de beste spillerne i landet. Sammen med lagvenninnen Bente Melby og Nannestadjenta Margot Ramstad, var de tre med på å skrive norsk fotballhistorie da de var med på laget som utgjorde Norges første offisielle kvinnelandslag i fotball. I denne utgaven av avisa blir

hun intervjuet om hennes framtid, og landslagsspill til tross uttalte Karlsen (1978) at hun sannsynligvis kom til å satse på skøyter. På daværende tidspunkt var landslagsspill hennes livs største opplevelse, men i en alder av 17 år skjønnte hun at det ville bli vanskelig å satse for fullt på to såpass forskjellige idretter. I følge hun selv var det større sjanse for at hun skulle gjøre det bra i skøyter enn i fotball, men hun var enda ikke helt sikker. Historien har fortalt oss at hun skulle fortsette å spille fotball, men det er interessant å vite at hun allerede som 17-åring holdt på å legge vekk fotballstøvlene.

I samme intervju forteller Ranveig hvordan damefotballen hadde utviklet seg stort fra hun startet opp seks år tidligere. ”Det er ikke lenger bank, mæl og bomspark” (sitert av AA/RB, 1978). Hun fortsetter med å si at damefotballen begynner å bli akseptert, og i samme utgave av AA/RB, bare litt lenger ned på siden har journalist Jon Wiik skrevet et innlegg jeg ønsker å se litt nærmere på.

”Hurra! Nå begynner damefotballen for alvor å bli akseptert. Stadig flere blir oppmerksom på at damefotball har livets rett!” (Wiik, 1978). Slik innleder Wiik sin kommentar før han viser til en reportasje av Høland-damen Janne Bergersen som sier at damefotballen ikke lenger er noe man ler av. Wiik slår fast at damefotballen hadde en trang fødsel i Norge, og at det tok sin tid å overvinne alle fordommene som hersket. Denne trange fødselen ble i følge han selv etterfulgt av betydelige pustevansker, men han slår fast at ved skrivende tidspunkt – fire-fem år etter at damefotballen var en nyhet, hadde dens ”oppvekst” gått raskere enn selv ”de største entusiaster hadde våget å håpe på” (Wiik, 1978). Han mener dette var takket være at spillerne og trenerne hadde satsset seriøst på å tilegne seg ferdighet og utvikle seg i fotballspillet. Han mener alt fra kondisjon og hurtighet til teknikk og spillforståelse hadde blitt forbedret i løpet av disse fire-fem årene. Damefotballen var i følge Wiik ikke lenger bare komiske situasjoner på en gressmatte.

Han fortsetter å tillegge ære til spillere og ledere som til tross for motgang fra konservative og fordomsfulle fotballedere har jobbet utrettelig og klart å heve nivået såpass at damefotballen er blitt levedyktig. Her trekker han frem hvordan dette har ført til holdningsendringer hos de som tidligere var motstandere. Redaktøren i ukebladet ”Fotballrevyen” hadde i følge Wiik fått sine øyne opp for damefotball for

alvor da han reiste til Danmark og så vårt første offisielle kvinnelandslag imponere med teknikk og fotballforståelse han ikke hadde trodd han skulle se. Mot slutten av sitt innlegg retter Wiik sine øyne framover mot fremtiden og skriver følgende:

La meg forresten uttrykke håp om at dette spesialbladet for fotball – ja, den øvrige pressen også for den saks skyld, vår egen avis inkludert – fortsetter å vie damefotballen seriøs oppmerksomhet. Og ikke bare betrakter det som ”godt stoff” at historiens første offisielle norske damelandslag har vært i aksjon.

(Wiik, 1978)

Wiik (1978) uttaler at damefotballen fortsatt har jobb foran seg, og at den antakelig er et lite stebarn i fotballverdenen. Det viktigste, mener han, er at jentene i stadig større grad ser ut til å være akseptert som fotballspillere, og ikke bare som kuriositeter. Helt til slutt uttrykker han sin glede over rekrutteringen i enkelte klubber, som har ført til at det for første år spilles en pikeserie på Romerike. (AA/RB, 1978).

Det som kom fram i Romerikes Blad denne dagen mener jeg er av stor interesse. Først og fremst forteller den oss at Setskog IF bidro med to av de tre spillerne fra Romerike som var med på Norges første offisielle kvinnelandslag. Samtidig får vi vite at Ranveig Karlsen sterkt vurderte å satse alt på skøyteløp, noe en bare kan anta at ville ført til utfordringer for Setskog i årene framover. Viktigst av alt er det som står skrevet om kvinnefotballens utvikling i løpet av de siste fem årene. Det er noe både Karlsen og journalisten Wiik uttaler, og de ytrer begge både håpet og troen på at det vil bli enda bedre. I neste avsnitt vil jeg se litt nærmere på innlegget til Jon Wiik.

Først og fremst kan jeg vite helt sikkert at det er en mann som har skrevet dette, og det er av betydning da vi vet at det i hovedsak var menn, og ikke kvinner, som var negative til kvinnefotballen. Wiik var tydelig ingen motstander, snarere tvert i mot. Det han skriver i sitt innlegg er nærmest en hyllest til kvinnefotballen og de spillerne, trenerne og lederne som jobbet for å øke både kvaliteten på og interessen for kvinnefotball. Når han sier at damefotballen hadde en trang fødsel tolker jeg det dithen at han mener det var stor motstand da den først oppstod. Han bruker videre begrepet ”pustevansker” om de neste årene, og med det mener han nok at det måtte kjempes for å holde liv i kvinnefotballen. Det er sterke uttrykk, men av det jeg la frem

i kapittelet om kvinnefotballens framvekst i Norge vet vi at dette ikke er langt fra sannheten. Wiik påstår at damefotballen fra høsten 1978, da dette ble publisert, hadde tatt store steg framover. Her er det vanskelig å si om han snakker ut i fra et nasjonalt perspektiv, eller om han beskriver situasjonen på Romerike. Jeg antar at det er det siste. I løpet av den fire-fem års perioden han mener det hadde skjedd mye vet vi jo at kvinnefotballen på Romerike hadde utviklet seg, men jeg vil ikke her slå fast at det samme gjaldt for resten av landet.

Han uttrykker håp om en lysere framtid og oppfordrer all presse, ikke bare hans egen avis, til å gi kvinnefotballen den seriøse oppmerksomheten den fortjener. Samtidig erkjenner han at utfordringer fortsatt er til stede, blant annet når det gjelder å få dommere til kampene. Fra kapittelet om damefotballens utvikling på Romerike husker vi at dette var en av de tingene de diskuterte høyest, hvorav noen menn tilbød seg å dømme gratis. Dette var derimot et problem Wiik mente at damene ikke var alene om, og med det understreker han at dette ikke nødvendigvis er et resultat av diskriminering. Han avslutter med å rose Romerikes klubber for rekrutteringsarbeid, og priser seg glad over at fotballkvinnene ser ut til å bli godtatt som fotballspillere i denne mannsdominerte idretten.

Jeg vet ikke om Wiik hadde noen spesiell tilknytning til kvinnefotballen på Romerike utenom at han skrev om det i avisen. Jeg kan heller ikke si noe om hvorfor han skrev det han gjorde, men i mine øyne betyr ikke det så altfor mye, og årsaken til det er som følger. Uansett hva bakgrunnen for eller hensikten med dette innlegget var, så ble det publisert. Det ble publisert et innlegg med overskriften ”Hurra for damefotballen!” (Wiik, 1978) i ei lokalavis som dekker store områder i Akershus. For meg virker det utelukkende positivt for damefotballen i distriktet at det så tidlig som i 1978 ble yttet positivitet og håp for kvinnefotballen i Romerikes egen avis. I dette prosjektet prøver jeg å finne ut av hva som gjorde at kvinnefotballen i Aurskog-Høland fikk den gode utviklingen den gjorde, og selv mener jeg at innlegg som dette kan være en del av forklaringen. I neste avsnitt skal jeg si akkurat hvorfor jeg mener det.

Wiik trekker fram tre enkeltpersoner i artikkelen, hvorav den ene er redaktøren i ukebladet, ”Fotballrevyen”. De to andre er Ranveig Karlsen fra Setskog IF og Janne Bergersen fra Høland IL. De to damene tilknyttet begge noe positivt for hver sine

klubber. Ranveig Karlsen siteres som ”landslagsjenta fra Setskog” (Wiik, 1978), og han skriver hvordan Bergersen roser damene i Høland for innsatsvilje og lagspill. Her fikk altså to enkeltpersoner fra to forskjellige klubber i Aurskog-Høland hver sin positive omtale. Personene selv, og de andre som var involvert i damefotballen i de to klubbene var nødt til å synes dette var morsomt. Jeg velger i hvert fall å tro det. Videre tror jeg at andre mennesker i kommunen også syntes det var artig å lese at to lokale personligheter fikk positiv omtale i AA/RB. Wiik skriver på en måte som jeg til og med tenker at kunne påvirke de som var negative til damefotballen, men det er bare en teori. Kort oppsummert tror jeg innlegg som dette var med på å motivere damelagene til å fortsette og utvikle seg. I tillegg vil jeg påstå at slik positiv omtale i avisene kan ha vært med på å endre holdninger som jobbet mot damefotballen på denne tiden.

4.4.7 Landskamp på Setskog

På sommeren 1979 skulle Norge være vertskap for det nordiske mesterskapet i fotball for kvinner, og Setskog stadion var blant de utvalgte arenaene. Det var en stor begivenhet for lokalbefolkningen i Aurskog-Høland, og for kvinnefotballen spesielt. Fredag 6. juli 1979 var det duket for landskamp i kommunens dype skoger. Det norske damelandslaget i fotball møtte Sverige foran nesten 1300 tilskuere. I det følgende vil jeg ta for meg hva lokalavisene skrev om dette både før og etter kampen. Denne begivenheten ble derimot gitt god spalteplass i både Indre Akershus Blad og AA/RB, så jeg vil her ta for meg det viktigste fra de to avisene.

Avisene forberedte folk til kamp allerede uken før, og i AA/RB fra 27. juni 1979 fortalte daværende landslagssjef Per Pettersen hvorfor Setskog ble valgt som arrangør for den viktige kampen mot Sverige. De hadde nøye valgt ut arrangementssteder hvor de visste at interessen var stor, og ”spesielt i Setskog vet vi at vi får god publikumsstøtte” hadde Pettersen uttalt på pressekonferansen dagen før (sitert av AA/RB, 1979). Det var formannen i Setskog IF, Øyvind Fagersand som kunne fortelle om opplegget, og han forventet flere tilskuere enn de 300-400 tilskuerne som vanligvis kom på klubbkampene. Lokalbefolkningen hadde i tillegg en ekstra gulrot i vente dersom deres egen Ranveig Karlsen skulle få spille. Det var ved dette tidspunktet ikke tatt ut noe endelig lag til kampen, men det hindret ikke Indre

Akershus Blad (1979) i å spekulere. Avisen visste at hun var tatt ut i troppen som en av fem midtbanespillere, så sjansene var gode. Til Indre uttalte landslagssjef Pettersen følgende, ”La meg si det sånn, det er store sjanser for at Ranveig spiller mot Sverige på Setskog, men da er det ikke fordi hun er Setskogjente, men fordi hun er god nok til det norske damelandslaget!” (sitert av Indre Akershus blad, 1979). Ranveig Karlsen hadde spilt alle tre kampene i den tilsvarende turneringen året før, og avisa håpet hun kunne legge til ytterligere tre landskamper på merittlista si etter årets turnering.

At det norske landslaget tapte 1-0 for Finland i deres første kamp som gikk av stabelen i Østfold dagen før oppgjøret mot Sverige ble det ikke skrevet stort om. I den første utgaven av Indre Akershus Blad etter landskampen dreide alt seg om det som skjedde på Setskog stadion. Indre oppsummerte fredagens begivenheter på følgende måte:

Det ble en strålende fotballkveld på Setskog fredag. Været var av det beste vi har hatt i hele sommer, banen var førsteklasses, arrangementet gikk knirkefritt, og i tillegg viste fotballjentene spill av fin klasse. Det eneste som manglet var selve prikken over i-en, nemlig at Norge skulle slå ”erkefienden” Sverige.
(Indre Akershus Blad, 10. juli, 1979)

Avisa fortsatte og skrev hvordan det har en spesiell publikumsappell når Norge møter Sverige, uavhengig av kjønn eller idrettsgren. Motivasjonen er i følge Indre (1979) alltid på topp foran disse oppgjørene. Det var den kanskje denne dagen også, men det skulle dessverre ikke være nok til, tross for at 1272 tilskuere fant veien til stadion. Sverige hadde feid de danske jentene av banen dagen før og vunnet 4-1, så det var aldri noen tvil om hvem som var favoritten. I følge Indres journalist satte Norge sitt preg på kampen, og var visstnok nære scoring ved et par anledninger. Dommeren fikk sin del av skylden også, da han visstnok unnlot å gi to straffespark som begge burde vært gitt. Dommeren var i følge Indre ”... tydeligvis redd for å bli tatt for hjemmedommer og ga i stedet svenskene fordelene ved å blåse for indirekte frispark. Uhørt!” (Indre Akershus Blad, 1979). Om lag et kvarter ut i andre omgang scoret svenskene på et langskudd, og Norge maktet ikke å komme tilbake. Det endte 0-1 på Setskog, men de norske jentene kunne fort ha fått poeng i denne kampen hvis en skal tro det som står i Indre, og de leverte en god forestilling.

Straffesituasjonene stod det ingenting om i kampreferatet fra AA/RB, men de to avisene var enige om en ting: Norge leverte en god kamp mot Sverige. I følge AA/RB viste de norske jentene at de ikke lenger hadde problemer med å følge tempoet til svenskene. Også denne avisa oppsummerte fotballkvelden på Setskog som en suksess, og i følge avisa ble det tydelig bevist at interessen for damefotball er stor. Det norske landslaget tapte også deres siste kamp i turneringen mot Danmark, så det ble nok en gang sisteplass i det nordiske mesterskapet. Avisene fokuserte derimot på lagets gode prestasjoner og det fantastiske arrangementet på Setskog stadion. Den lokale heltinnen, Ranveig Karlsen, fikk gode omtaler, og Setskogjenta spilte alle kampene i turneringen. Etter turneringen stod hun altså med seks av seks mulige landskamper, 18 år gammel (AA/RB, 1979).

Det er liten tvil om at landskampen på Setskog ble en opptur for lokalmiljøet. En kan gjerne si at det var både feil og diskriminerende at ikke damelandslaget fikk spille på store stadioner, og at herrelandslaget antakeligvis aldri ville måttet spille landskamp langt til skogs. Det hører derimot til en annen historie. For den lokale damefotballen på Romerike, og spesielt for damefotballen i Aurskog-Høland var dette en begivenhet som betydde mye, og det av flere grunner. For det første var alle øyne i kommunen rettet mot damefotball for en periode. Avisene skrev om det og alle snakket om det. Videre kan jeg bare tenke meg hvor mye det må ha betydd for befolkningen i Setskog spesielt, men også alle andre kvinnelige fotballspillere i kommunen, store og små. Her kunne de reise og se landets beste kvinnelige fotballspillere i aksjon på en bane de kanskje selv hadde spilt på. Ranveig Karlsen visste jo de aller fleste hvem var, og det må ha vært motiverende og se ei lokal jente spille med flagget på brystet.

Av det jeg har presentert ovenfor er det liten vits i å bruke mye tid på å tolke det som stod skrevet i avisene. Ja, det er rimelig å påstå at journalisten i Indre Akershus Blad til en viss grad favoriserte Norge i sitt kampreferat. Dette er samtidig noe som skjer den dag i dag når norske lag og utøvere konkurrerer internasjonalt. Kanskje var det en overdrivelse at både banen var førsteklasses og at været var det beste som hadde vært den sommeren. Det betyr ingenting. Det som betyr noe er at nesten 1300 tilskuere, hvorav sannsynligvis flesteparten var fra kommunen, samlet seg for å se damefotball på Setskog. Ei lita bygd som hadde omtrent halvparten så mange innbyggere. Om

landskampen på Setskog direkte førte til en økning i antall spillere og en økt interesse for damefotball i kommunen er nærmest umulig å svare på, men det er lov å tro. Jeg gjør i hvert fall det. Setskog som fotballag skulle uansett fortsette og imponere, og det skal jeg se litt nærmere på i det følgende.

4.4.8 Østlandsserien for damer 1980 – 1982

Fra 1979 ble det bestemt at det skulle spilles en østlandsserie for damer på prøvebasis. Av lagene fra Romerike skilte Setskog seg ut som det aller sterkeste, og AA/RB fulgte laget tett gjennom de neste sesongene. Høland var også med, men omtalen var ikke like stor da laget ikke presterte fullt så godt som Setskog. I de kommende avsnittene vil jeg ta for meg et utvalg avisartikler og kamppreferater som forteller noe om hvordan de to lagene gjorde det mot de beste lagene på Østlandet.

I AA/RB, 24. juni 1980 kan en lese om hvordan Setskog feide Oslo-laget Bøler av banen med 7-1. Journalist Britt Andreassen var derimot ikke imponert over forestillingen jentene leverte i den første omgangen. Andreassen (1980) mente spillet var både oppjaget, uten mening og preget av feilpasninger. Det var faktisk Bøler som hadde initiativet i første omgang, men en god Setskog-keeper i Kjerstin Gadderud sørget for å holde buret rent. I stedet scoret Setskog to ganger i løpet av omgangen, og det var i følge Andreassen (1980) et annet lag som entret banen i andre omgang. Det tok ikke mer enn to minutter før ballen lå i mål, og Setskog ledet 3-0. Bøler fikk med seg et trøstemål, men det hjalp lite. Setskog spilte ”ball i hatt” (Andreassen, 1980) med Bøler, og kampen endte altså 7-1. Tone Opseth trekkes fram som en av kampens beste spillere med sine tre scoringer, og vi skal høre mer om denne jenta senere (AA/RB, 1980).

I samme avis nevnes også Høland. Høland hadde hatt en tung sesong innledningsvis og stod etter 6 kamper med 1 poeng og en målforskjell på 0-23. Uken før denne artikkelen ble publisert hadde de derimot levert to gode kamper, og av tabellen som kom frem i denne avisen så det litt bedre ut. Med 1-0 seier over tabelljumbo Trosvik, og 1-1 mot Drangedal fikk de sine første scoringer, samt årets første seier. Det skal også nevnes her at Høland ikke var det eneste laget som slet denne sesongen. Det siste Romerikslaget som deltok var Nannestad, og de lå nest sist, på plassen bak Høland.

Drangedal som Høland spilte uavgjort mot lå rett over Høland på tabellen med like mange poeng. Det var med andre ord jevnt i bunnen. Setskog lå for øvrig på fjerdeplass av de ti lagene som utgjorde Østlandsserien (AA/RB, 1980). Snaue to måneder senere, 19. august, kan vi lese en ny statusrapport fra Østlandsserien i AA/RB. Med overskriften ”Setskog vinner fortsatt” (AA/RB, 1980), stod det skrevet om hvordan Setskog hadde slått Nannestad hele 6-0 på bortebane, og igjen hadde Tone Opseth scoret tre mål i en og samme kamp. Høland hadde tapt sin hjemmekamp mot Sprint/Jeløy, og ”typisk nok scoret Hanne Brubak først” (AA/RB, 1980), i kampen som endte 1-5. Hanne Brubak var den samme som scoret Hølands første mål denne sesongen, og når avisa bruker uttrykket ”typisk nok” om at hun scorer tolker jeg det dithen at dette var en av lagets beste spillere på denne tida. På tabellen hadde Høland blitt passert av Nannestad og lå nå nest sist, men sammen med Drangedal stod de tre lagene med like mange poeng, så det var fortsatt jevnt i bunnen (AA/RB, 1980).

Mine kilder strekker ikke helt til for å kunne fortelle hvordan avslutningen på 80-sesongen utartet seg, og 81-sesongen har jeg svært lite i fra. I AA/RB fra 18. november 1981 fantes det derimot noe. I denne høstens utgaver av avisen laget den en serie med tilbakeblikk på fotballsesongen til noen av Romerikslagene, og i utgaven fra 18. november var det Setskogjentenes tur. Her kan vi blant annet lese at de tok bronse i 80-sesongen, og at de hadde tatt sølv i årets Østlandsserie. Jeg vil se litt nærmere på denne artikkelen som med overskriften ”Setskogs damelag vil til topps neste år” (AA/RB, 1981) dreier seg om lagets målsettinger for den neste sesongen.

Innledningsvis i artikkelen kan vi lese at A-laget tok andreplass i Østlandsserien, at pikelaget ble nummer to i kretsserien og at reservelaget ble nest best i kretsseriens avdeling B. Med dette som fasit for 81-sesongen, skriver journalist Per Kristian Lindstad (1981) at Setskogjentene virkelig har plassert seg på fotballkartet her i landet, og at klubben kan takke sine fremragende fotballjenter for dette. Trener Arne Killingmo fortjener nok også sin del av æren, og han har en tydelig plan for 82-sesongen. ”Et realistisk mål for A-laget er å toppe tabellen ved sesongslutt” (Killingmo, sitert av AA/RB, 1981). På spørsmål om hva som kan bli bedre i den kommende sesongen svarer Killingmo (1981) at det mest av alt dreier seg om å forbedre teknikk og spilleforståelse. Han mente ikke at treningsmengden trengte noen økning, da jentene lå godt an kondisjonsmessig. Mens andre lag gjerne tok helt pause

etter sesongslutt fortalte Killingmo (1981) at de i Setskog kom til å kjøre frivillige treninger innendørs fram til nyttår. Så lenge forholdene lå til rette ville de starte med utendørstreninger så raskt som mulig.

Trener Killingmo (1981) forteller videre om et hardt program på nyåret, bestående av to utendørstrening i uka i tillegg til individuell trening som hver enkelt spiller skulle styre selv. I utgangspunktet høres ikke dette altfor mye ut, men han forteller videre hvordan enkelte spillere gjerne spiller tre kamper i uka i tillegg til trening. I løpet av 81-sesongen hadde de hatt 85 fellestreninger i tillegg til A-lagets 38 kamper. For noen kom krets- og landslagskamper i tillegg, og han eksemplifiserer dette ved å vise til Tone Opseth som spilte rundt 50 kamper dette året. Plutselig skjønner en at disse jentene jobbet knallhardt for å holde det nivået de gjorde i 81-sesongen, og i følge treneren var altså planen å gjøre det enda bedre året etter. Trener Killingmo var på denne tiden forberedt på at denne treningsmengden kunne komme til å bli for stor for noen. Problemet ville ikke nødvendigvis være at de ikke tålte treningen, men han var klar over at flere av spillerne hadde både familie og utdanning å ta hensyn til. Dette hadde han derimot stor forståelse for, og legger til at ”fotball er kanskje ikke det viktigste i verden, men kanskje det som er mest moro” (Killingmo, sitert av AA/RB, 1981).

Avslutningsvis i intervjuet blir Killingmo spurt om hvordan ei lita bygd som Setskog med forholdsvis begrensede ressurser kan kjempe helt i toppen, og til det svarer han godt. Killingmo (1981) uttaler at dette er en kombinasjon av mange faktorer, men trekker først fram hvordan Setskog var en av de første klubbene som startet med damefotball. Den kommende 82-sesongen vil være den tiende med damefotball og det har i følge Killingmo (1981) ført til at de har fått fram spillere som holder landslagsnivå. Her trekker han ikke overraskende fram Ranveig Karlsen og Tone Opseth, men han nevner Kristine Ødegaard og Bente Hveem som også har vært i landslagsbildet. Han fortsetter med å skryte av det fantastiske fotballmiljøet i bygda, og hvordan de med rundt 200 tilskuere på kamp er blant de best besøkte lagene i hele Østlandsserien. I følge Killingmo (1981) slutter bygda helhjertet opp om laget. At bygda er liten mener han er til deres fordel. Det at alle kjenner hverandre og omgås i fritida er positivt for laget, og da fotball er et av de få tilbudene bygda har, er heller ikke rekrutteringen noe problem, avslutter han.

Etter et lite hopp framover i tid kan Indre Akershus Blad fra juni 1982 fortelle oss at trener Killingmos ambisjoner for denne sesongen var godt berettiget. Først, i en artikkel fra 15. juni kan vi lese at Nannestad nok en gang fikk det tøft og tapte 5-0 mot et Setskoglag på vinnerporet (Indre Akershus Blad, 1982). I samme avis fra 19. juni står det om hvordan Sparta ble slått 4-0 på bortebane med en Ranveig Karlsen i sitt livs form. Etter sesongens åtte første kamper var laget ubeseiret, og stod med 36-4 i målforskjell (Indre Akershus Blad, 1982). I august sendte de Fossum hjem fra Setskog stadion med 11-0 i sekken etter en maktdemonstrasjon og hele fem scoringer av Ranveig Karlsen. På dette tidspunktet hadde laget tapt to kamper, men de tronet likevel øverst på tabellen med best målforskjell (Indre Akershus Blad, 1982). 1982 skulle likevel ikke bli året hvor Setskog tok sitt første seriegull. Sesongen som startet så bra, endte dessverre ikke like godt for jentene i gult og blått. De sprakk på slutten, og seriegullet røk. I det følgende vil jeg likevel se litt nærmere på om det er noe fra disse tre årene som kan ha betydd noe for kvinnefotballen i kommunen.

4.4.9 Hva betydde disse årene for kvinnefotballen i kommunen?

Først og fremst vil jeg trekke fram viktigheten av at to lag fra Aurskog-Høland kommune fikk være med fra starten i det som i utgangspunktet var en prøveserie for lagene på Østlandet. Bare ett annet lag fra Romerike var regnet godt nok til å være med, og det var Nannestad. De fleste anså Østlandsserien for å være den med de beste lagene, så for mange konkurrerte ikke bare Høland og Setskog mot større og antatt bedre lag, men mot flere av landets aller beste kvinnelag. Ikke bare viser dette at nivået på kvinnefotballen i kommunen var høyt, men det viser også at interessen for kvinnefotball var utbredt, og ikke bare tilstede på Setskog. Det må i tillegg ha vært en motiverende faktor for kommunens unge jenter som vurderte å begynne med fotball at det fantes to lag i nærheten som konkurrerte på øverste nivå.

Videre fikk damefotballen i løpet av disse årene mer og mer positiv omtale i avisene. Det var heller ikke slik at denne mediedekningen kun var i kommunens egen lokalavis, Indre Akershus Blad. AA/RB var minst like aktive etter mitt inntrykk, og omtale i en større avis hadde antakelig større gjennomslagskraft i befolkningen både i og utenfor kommunen. Nå er det slik at mesteparten av det jeg har skrevet om fra

disse årene har dreid seg om Setskog, og det vil i stor grad handle om Setskog i det som kommer også. Høland nevnes ved flere anledninger, men på grunn av at Setskog presterte bedre var det altså dette laget som fikk størst oppmerksomhet. Avisene synes nok også at den spesielle historien Setskog hadde, i form av at de var ei lita bygd i skogen, gjorde laget mer attraktivt. I tillegg hadde de flere spillere som var aktuelle for landslaget.

Setskogs prestasjoner er det neste jeg tror hadde stor betydning for lokalbefolkningen. Først og fremst i Setskog, men også for befolkningen rundt om i kommunen. Setskog gikk foran som en ledestjerne og beviste at det var mulig for ei lita bygd å spille fotball på høyt nivå over flere år med sine to tredjeplasser og en andreplass. Høland jobbet jo aktivt for å nå det samme nivået, og vi vet at det ble spilt fotball de andre stedene i kommunen også. Om ikke disse lagene nødvendigvis var i nærheten av det øverste nivået så var det helt sikkert enkeltspillere som ønsket å prøve seg på høyere nivå. Under intervjuet med Ranveig Karlsen (2014) fortalte hun jo at flere av spillerne deres kom fra mindre klubber rundt om i kommunen. Jeg skal eksemplifisere min teori. Jeg tror altså at Setskogs prestasjoner motiverte jenter og kvinner som spilte fotball til å bli bedre fotballspillere. Jeg tror også det motiverte særlig unge jenter til å begynne med fotball. Noen av kvinnene fra de mindre klubbene i området vet vi at dro til Setskog for å spille. Dersom ei dame fra Aurskog begynte å spille for Setskog kan dette igjen påvirke tilkomsten av jentespillere i Aurskog. Kort oppsummert vil jeg altså si at når to lag fra kommunen spilte på høyt nivå, og mottok såpass med omtale i avisene tror jeg dette ikke bare økte interessen for kvinnefotballen. Jeg tror også det var med på å øke tilkomsten av nye spillere.

Det som likevel ga mest inntrykk på meg av det jeg leste fra disse årene, er det Setskog-treneren Arne Killingmo fortalte til AA/RB etter sesongslutt i 1981. Aller først vil jeg trekke fram viktigheten av å ha en trener som er engasjert og som har tydelige mål for det han driver med. Dette tror jeg var en stor grunn til lagets suksess. At han la opp til frivillige treninger og hadde en tydelig plan på hva de skulle jobbe med er eksempler på dette. Treneren uttalte også at han hadde stor forståelse for at noen kom til å prioritere studier og familie. Dette viser en medmenneskelighet som kan medføre gode relasjoner og et godt miljø innad i laget. Det er selvfølgelig mulig at han sa dette til avisa fordi det er det riktige å si, men jeg tror ikke en trener hadde hatt såpass stor suksess med et lag hvis han ikke respekterte spillerne sine.

I slutten av intervjuet svarer han direkte på spørsmål om hvordan de lyktes så godt i Setskog. Han trekker blant annet fram hvordan det faktum at de var tidlig ute er en viktig faktor. De hadde holdt på lenge, og det hadde gitt laget spillere av landslagskaliber. Killingmo (1981) vektla også noen fordeler ved at bygda er så liten. I utgangspunktet skulle en tro at et sted med flere mennesker ville hatt større muligheter for å mønstre et godt lag, men treneren har gode argumenter. At det er begrensede muligheter i bygda er selvfølgelig en side av saken. Da det var få aktiviteter å velge mellom økte sannsynligheten for at unge jenter valgte fotball. Svært viktig er likevel det her med at alle kjente hverandre. Med det mener han ikke nødvendigvis bare at spillerne kjente hverandre og omgikk hverandre på fritiden, men spillerne både kjente og omgikk med store deler av bygdas innbyggere. Med andre ord vil det i ei lita bygd gjerne være slik at veldig mange av innbyggerne har enten slektskap eller nære relasjoner til spillerne. Dette kan være en av grunnene til at Killingmo føler at bygda helhjertet sluttet opp om laget. Jeg valgte å lese gjennom mange artikler for å finne svar på hvorfor kvinnefotballen fikk en såpass positiv utvikling i Aurskog-Høland, og Arne Killingmos uttalelser til Romerikes Blad i 1981 er absolutt av høy verdi. Gull er noe annet jeg forbinder med høy verdi, og i det kommende skal jeg se nærmere på Setskog-jentenes jakt på seriegull i den spennende 83-sesongen.

4.3.10 1983 – Setskogs gulljakt

Etter å ha kjempet helt i toppen i tre år på rad var både spillere, ledere og lokalbefolkning sultne på seriegull. Allerede i oppkjøringen til sesongen ble det gjort grep for å øke lagets sjanser. I AA/RB den 20. Januar 1983 kunne man lese at Setskog-damene trakk seg fra kretslaget til Romerike. I følge Setskog-oppmann, Trygve Fagersand var grunnen til dette enkel. Terminlista for årets sesong var på lik linje med andre år ”håpløs” (Fagersand, sitert av AA/RB, 1983), og dette året ville opplegget blitt for anstrengende for jentene, som selv ønsket å avstå fra kretslagsspill. Fagersand (1983) uttalte videre at de 40 kampene og 120 treningene spillerne har i løpet av sesongen er nok, og spesielt når de denne sesongen ønsket å unngå og sprekke slik laget hadde gjort året før. Dette valget var derimot ikke helt uten konsekvenser. Det var nemlig Romerike Fotballkrets (RFK) som nominerte kretsens

beste spillere til landslaget. Da jentene valgte å avstå fra kretslaget kunne heller ikke kretsen nominere spillerne for landslagsspill. På den andre siden var det ikke et krav fra NFF at spillerne som skulle representere Norge på landslaget måtte spille på kretslaget. Det betydde derfor at Setskog-jentene var avhengige av tidligere prestasjoner, eller at landslagssjefen vurderte de i andre situasjoner. Sjansen for landslagsspill var derfor noe redusert, men den påtroppende landslagssjefen, Erling Hogstad, uttalte i samme avis at han ikke kunne skjønne hvordan denne saken skulle sette jentene utenfor landslaget. ”Den som er god nok skal være med på landslaget” (Hogstad, sitert av AA/RB, 1983).

Med ny trener kjempet Setskog seg gjennom sesongen i kjent stil. De kjempet i toppen hele veien, og etter sesongens 14. seriekamp var de alene på topp. Hasse Adolfsson var mannen som hadde ledet laget hit, og i det følgende skal jeg fortelle hvordan den spennende avslutningen på sesongen gikk til. Thrilleren startet for alvor på Setskog stadion onsdag 24. august, 1983. AA/RB (1983) kunne rapportere om jubelscener, kjempemål og tabelltopp for Setskog etter 1-0 seieren mot Sprint/Jeløy. Det var oppgjøret mellom de to topplagene i serien, og før kampen lå Setskog poenget bak. Skulle de henge med i toppen var kun seier godt nok, og det var kaptein Ranveig Karlsen som sørget for det (AA/RB, 1983). ”Jeg så Sprint-muren var dårlig, tok fart og dundret til” (Karlsen, sitert av AA/RB, 1983), uttalte Karlsen til avisa. Hun mente det var hennes livs viktigste mål, og det hadde hun kanskje rett i. Hun ble matchvinner mot serielederen og sørget for at Setskog overtok toppen av tabellen. Fire kamper gjenstod etter seieren mot Sprint, og de kom i følge Karlsen (1983) til å bli beinharde, til tross for at de var ferdig med de vanskeligste motstanderne.

Setskog vant sine neste tre kamper, mens Sprint spilte uavgjort i en av sine. Med det lå Setskog to poeng foran Sprint før siste serierunde, og alt lå i deres egne hender. Med seier eller uavgjort mot Fossum i årets siste seriekamp ville Setskog ta seriegull. En seier på den tiden ga nemlig to poeng, ikke tre slik som vi er vant til i dag. Fossum lå for øvrig nest sist på tabellen foran siste serierunde, og de fleste mente gullet var i boks (VG, 1983). I forkant av denne siste kampen ble det skrevet i mange aviser om Setskog. VG var en av avisene som hadde plukket opp historien, og selv om VG ikke er noen lokalavis har jeg lyst til å se litt nærmere på et utklipp fra avisen som ble publisert to dager før kampen mot Fossum.

”Gullet i ”granskauen”” (VG, 1983). Slik lyder overskriften til artikkelen som handler om Setskogs gyldne mulighet for å hente gullet hjem til Setskog. Artikkelen innledes på følgende måte:

Mil etter mil slynger veien seg gjennom endeløse skogstrekninger. De få hus og gårder vi passerer kan telles på en hånd. Like før vi passerer svenskegrensen kommer vi til et skilt som viser oss veien til Stadion. Vi er fremme. Det er her de hører til – Norges beste damelag – Setskog IF. (VG, 1983)

Denne eventyrlige innledningen er neppe valgt tilfeldig. Journalist Halvor Hanneborg (1983) følger opp med å si hvordan det egentlig var et lite eventyr at denne bortgjemte bygda kunne fostre et fotballag som kjempet i toppen år etter år. Hanneborg (1983) overdriver noe da han skriver at nærmere 70-80 prosent av bygdas om lag 700 innbyggere følger opp på tribunene, men det var vel for å sette det hele på spissen.

4.4.11 AA/RB, 30. september 1983 – ”Eventyret Setskog”

Det er ikke bare VG som ser på det hele som et eventyr. Med overskriften ”Eventyret Setskog” (AA/RB, 1983) presenterer avisa denne fredagen alt en trenger å vite om Setskog foran den avgjørende bortekampen mot Fossum. Avisa innleder det hele med å si at ”Eventyret Setskog er historien om bygda som kjemper om gullet og å bli best i hele kongeriket” (AA/RB, 1983). Her kan vi lese om hvordan de tre søstrene Vigdis, Lisbeth og Ranveig Karlsen startet med fotball, og hvordan de bidro til at Setskog kom seg til toppen. Selv var de tre enige om at bygdas interesse for damefotballen var viktig inspirasjon, og at treneren satte prikken over i’en denne sesongen. De var likevel klare på at dersom de skulle greie å ta seriegull var det laget som skulle ha æren – spillere, ledere og klubben inkludert (AA/RB, 1983).

I avisa svarer også fire personer på hva som er hemmeligheten bak Setskogs suksess. De fire er oppmann Trygve Fagersand, Ranveig Karlsen, tidligere trener Arne M. Killingmo og journalist Britt Andreassen. De har alle sine forklaringer, men det er mange fellestrekk. Samtlige trekker fram det utrolige engasjementet som tilskuerne

hadde vist i løpet av årene. Publikum stilte opp, og blant dem hadde jentene en vel så høy stjerne som fotballgutta. Slik var det ikke over alt. Flere av de forklarte også hvordan kombinasjonen av at damene var tidlig ute og umiddelbart ble akseptert i klubben var viktig for utviklingen. Spillerne fikk også ros. De har jobbet og slitt i alle år, og tatt idretten sin svært seriøst. ”De innser at de er eliteidrettsfolk” (Fagersand, sitert av AA/RB, 1983). Disse holdningene er en vesentlig årsak til at laget har lyktes. Sist, men ikke minst er alle enige om at ledelsen i klubben skal ha mye av æren. Aller først for å ha akseptert damene fra første stund, men også for å bidra både økonomisk og praktisk i satsingen på damefotballen (AA/RB 1983). Oppsummert er det mange forklaringer, men de henger alle sammen. Det er kombinasjonen av alle disse faktorene som førte Setskog dit de var.

Også trener Hasse Adolfsson er intervjuet i forkant av kampen. Til AA/RB (1983) sier han at det viktigste vil være å holde kontroll på nervene. Den svenske treneren har samtidig noen tanker rundt norsk damefotball som er interessante. Han uttaler til avisa at damefotballen har et stykke igjen til full anerkjennelse. Han eksemplifiserer dette med hvordan både dommerne og trenere til damefotballen ofte er annenrangs. Ved flere anledninger hadde han opplevd at andre lag trener på banen de selv skal spille kamp, nesten helt fram til kampstart. Ikke minst opplevde han det slik at både krets og forbund rett og slett tok litt lett på damefotballen (AA/RB, 1983). Jeg skal ikke greie ytterligere ut om dette, men det er interessante tanker fra en mann som tidligere hadde vært en del av svensk kvinnefotball. Ellers fortelles det i avisen denne dagen om både bakgrunnen til samtlige spillere i troppen, og historien om hvordan herrelaget til Aurskog hadde tapt en liknende kamp 17 år tidligere. AA/RB (1983) hadde med andre ord gjort omfattende forarbeid foran kampen.

4.4.12 Gull!

Jentene fra Setskog holdt hodet kaldt og slo Fossum 4-1. Da ble det skriverier i både Dagbladet og Aftenposten, men aller mest moro var det å lese i Indre Akershus Blad og AA/RB. Oppsummeringen som følger er basert på begge avisenes reaksjoner på seriegullet. De to avisene var begge enige om at dette på ingen måte var Setskogs beste kamp for året, men det betydde like lite i begge leire. Setskog fikk en knallåpning og tok ledelsen allerede etter fire minutter, men spillet deres bar preg av

nerver og oppjaget spill. Dette utnyttet Fossum-jentene og utlignet til 1-1 etter et kvarters spill. Setskog svarte umiddelbart, og tre minutter senere var det orden i regnskapet igjen – for Setskog sin del. Den andre omgangen ble bedre. Setskog fikk mer ro i spillet sitt, og de skulle få ytterligere to scoringer. Det ble en fortjent lagseier, men avisene trekker fram Ranveig Karlsen og tomålsscorer Hanne Kolstad som de fremtredende spillerne (Indre Akershus Blad & AA/RB, 1983).

Trygve Fagersand (1983), som har fulgt laget i 12 år, uttalte til Indre Akershus Blad at det var det største han hadde opplevd. Han hadde fulgt jentene siden oppstarten, så det var en uforglemmelig opplevelse. Fagersand får også velfortjent ros av en rørt trener. I følge Adolfsson (1983) kom han foran sesongen til dekket bord takket være Setskog-oppmannen, og med så flinke jenter uttalte han beskjedent at det nesten gikk av seg selv. Også Ranveig Karlsen var lykkelig over seieren, og fortalte til AA/RB (1983) at det var en drøm som gikk i oppfyllelse. Seieren ble feiret med alkoholfri champagne, før de vendte nesene hjemover til Setskog. Sesongen ble etter derimot forlenget etter denne seieren. En uoffisiell finale skulle spilles mot vinneren av kampen mellom Trondheims/Ørn og Troll. Dette var derimot en prestisjekamp som ikke medfulgte noen offisiell status (Indre Akershus Blad & AA/RB, 1983). I kapittelet om kvinnefotballen på Romerike kunne jeg fortelle at de tapte kampen mot Trondheims/Ørn, men det var ikke av stor betydning. Av aviser og folk rundt omkring i hele landet var det Setskog som var Norges beste lag. En tittel de hadde gjort seg fortjent til.

Gullet i 83-sesongen er det store høydepunktet i damefotballens historie på Setskog. Etter flere år med ”nesten” var det endelig deres tur. Jeg har i løpet av det siste sagt mye om hvorfor Setskog gjorde det så bra, og jeg har ikke tenkt til å gjenta det her. Jeg har også belyst dette fra synsvinkelen til fire personer som var med og fulgte Setskog tett gjennom disse årene, og 83-sesongen spesielt. Jeg ønsker likevel å si litt om betydningen av seriegullet i 1983. Det er ingen tvil om at det betydde mye for klubben, for spillerne og for treneren. Minst like stort antar jeg det var for hjembygda. Jeg tenker da på de tilskuerne som tropper opp på alle hjemmekamper, og de få som til og med dro på bortekampene, noe som var ganske uvanlig på den tida. De kunne være stolte av å komme fra den samme bygda som ”gullet fra -83”,

og skal en tro det som stod i AA/RB var denne bygda omdøpt til ”Gullskauen” (AA/RB 1983).

Jeg kan ikke tenke meg noe annet enn at dette også betydde mye for Aurskog-Høland som kommune. Det er en stor kommune i areal, men den er liten når det gjelder folketall. At landets beste damelag ble mønstret her er nok noe man synes var stas flere steder enn på Setskog. Damene på Setskog hadde vist at alt er mulig for den som vil, og den som er villig til å legge ned den innsatsen som trengs. For de unge og håpefulle talentene i kommunen er jeg sikker på at dette var motiverende og tenke på. Det kan godt hende disse tankene mine ikke stemmer, og at jeg har blitt påvirket av å lese historien til denne klubben. Samtidig må jo denne historien ha gitt et enda sterkere inntrykk dersom man opplevde det som skjedde, eller i det minste var i live. Det er vanskelig å si, men vi vet at fotballen skulle fortsette og vokse i Aurskog-Høland, og jeg liker å tro at seriegullet i 1983 var med på å bidra til dette. Jeg vet i hvert fall at det var ei 14 år gammel jente fra Momoen i Høland som i 1983 helt sikkert fikk med seg at Setskog tok seriegull. Hun het Hege Riise.

4.4.13 Fra 1983 til 1990

I tiden fram mot sammenslåingen av Setskog og Høland skulle Setskog fortsette å spille på høyt nivå. Den offisielle landsdekkende 1. divisjonen startet opp i 1987, og i årene fram til dette hadde Høland igjen vært innom Østlandsserien, så aktiviteten var stor. I Indre Akershus Blad fra 1989 kan vi lese at Ranveig fungerte som spillende trener, og at det var utfordringer når det gjaldt rekruttering (Indre Akershus Blad, 1989). I samme avis står det skrevet hvordan Setskog-jentene med spillere fra nesten hele Oslo og Akershus trente over alt på Østlandet. Av dette vet vi at resultatet ble en sammenslåing av Setskog og Høland, og det har jeg dekket i tidligere kapitler.

Før jeg runder av dette kapitlet vil jeg likevel trekke fram en gladsak fra 1988. Setskog arrangerte fotballskole for jenter over fire dager med overnatting og avsluttende turnering. 47 jenter i alderen 8-14 år fra 13 forskjellige klubber på Romerike deltok i det som ble kalt ”sommerferiens artigste påfunn” (Indre Akershus Blad, 1988). Det ble en stor suksess, og jentene fikk en opplevelse de sent vil glemme. Dagene ble fylt med fotball, skravling og bading. Samtidig hadde

fotballskolen også et annet formål enn å lære unge jenter å spille fotball. Av alle de unge jentene som deltok var kun to av de som kom fra Setskog, og Ranveig Karlsen, som var en av de med hovedansvaret for skolen, håpet selvfølgelig at fotballskolen kunne bidra med nye rekrutter til damelaget (AA/RB 1988).

Uansett om baktanken med fotballskolen var rekruttering, gjorde Setskog-jentene her noe stort for damefotballen i kommunen og på Romerike. De la ned en innsats for at flere jenter skulle begynne med fotball, og uansett om dette bar frukter eller ikke, så gjenspeiler det de holdningene som gjorde at Setskog ble et topplag. Jeg snakker her om vilje og innsats, drevet av deres indre motivasjon om at Setskog igjen skulle bli best i landet. En skal ikke utelukke at disse fire sommerdagene på Setskog stadion bidro med spillere som noen år senere skulle spille fotball for Setskog/Høland.

Med dette lukker jeg spalten, og runder av den delen som har omhandlet publikasjoner fra lokalavisene. I det følgende vil jeg presentere mine konklusjoner.

5. Konklusjoner

Min problemstilling i denne studien var todelt. Først og fremst ville jeg finne ut noe om hvordan kvinnefotballens utvikling i Aurskog-Høland foregikk i perioden 1970-1990. Deretter ville jeg se om det er noe fra denne perioden som ble med i årene videre og som har betydd noe for kvinnefotballen på Romerike. I det følgende vil jeg ta for meg den første delen av problemstillingen

5.1 Gode holdninger i et godt miljø

Det er utvilsomt flere faktorer som førte til den gode utviklingen kvinnefotballen hadde i Aurskog-Høland fra 1970-1990. Under intervjuene med Grethe Brøtmeth fra Høland og Ranveig Karlsen (2014) fra Setskog trakk de begge fram hvordan miljøet i laget var den største årsaken til at det gikk så bra som det gjorde. I begge klubber startet det hele med en gjeng håndballspillere som ville prøve å spille fotball, så det var med andre ord lystbetont. Dette er selvfølgelig et godt utgangspunkt. Det startet altså med en gjeng som kjente hverandre godt, og som var sammen om å få dette til å fungere. Videre oppga begge at kvinnene umiddelbart fikk aksept i deres respektive klubber, og at de til og med fikk hjelp fra klubben i forhold til trenere og treningssted. Det var jo her det i mange andre klubber på denne tiden ofte ble problemer. Klubbene godtok ikke nødvendigvis at de skulle ha et kvinnelag i fotball. Slik var det altså ikke i verken Høland eller Setskog.

Både Brøtmeth og Karlsen (2014) snakket også om hvordan alle på laget satte fotballen som høyeste prioritet, og at de jobbet hardt både av og på banen for å få det til. Etter hvert som lagene begynte å spille organiserte kamper ble miljøet innad i laget stadig bedre, og Karlsen kunne fortelle om en garderobekultur i Setskog som var fantastisk. Det var likevel ikke bare miljøet innad i laget som var bra. I både Høland og Setskog var tilskuerne en viktig faktor. Dette er noe en kunne lese om i avisene også. Befolkningen i lokalmiljøet synes det var moro med damefotball, og de stilte opp på kamp. Ofte var det flere tilskuere som så på damelaget enn herrelaget. Da Setskog tok seriegull i 1983 ble støtten fra publikum nevnt som en viktig faktor, og dette publikumet hadde jo vært der fra starten. Det var ikke slik at tilskuerne kom

tassende bort på kamp når de skjønnte at bygdas kvinnelag faktisk var vanvittig godt. Støtten fra tilskuerne var der hele veien.

Jeg nevnte ovenfor hvordan begge lag opplevde støtte fra klubben i forbindelse med oppstarten. I Høland fortalte Brøtmeth (2014) hvordan de ikke hadde veldig stor gjennomslagskraft på styrerommet. De fikk stort sett gjøre som de ville, men på styrerommet bestemte mennene. Brøtmeth (2014) uttalte selv at de ikke nådde helt opp i likestilling. Mitt inntrykk er at denne situasjonen var noe annerledes på Setskog. Etter å ha lest hvordan Trygve Fagersand, som var oppmannen til Setskog, også satt i klubbens styre tror jeg nok damene på Setskog hadde et tettere samarbeid med klubbens ledelse. Det kan ha vært på grunn av at dette var en mindre klubb enn Høland IL, men en liten forskjell var det nok. I Setskog IF ble kvinnelaget prioritert like høyt som herrelaget, og dette tror jeg var en svært avgjørende faktor for lagets suksess. Ledelsen i Setskog var en av lagets største medspillere. Den sørget for at gode trenere ledet laget, og den bidro økonomisk på lik linje som for herrelaget hele veien.

Jeg vil konkludere med at det er den samlede effekten av alle disse faktorene som førte til den positive utviklingen kvinnefotballen fikk i Aurskog-Høland fra 1970-1990. Hos både Setskog og Høland var det en motivert og sammensveiset gjeng som tok fotballen på alvor og jobbet hardt for å bli bedre fotballspillere. Jeg tror det faktum at begge lag umiddelbart fikk både aksept og støtte fra klubbene var spesielt viktig. Setskogs kvinnelag hadde full likestilling i klubben, og jeg vil gå så langt og påstå at dette var en nøkkelfaktor for at Setskog skulle nå helt til topps. Tilskuernes støtte og det at lokalmiljøet var positive til kvinnefotball mener jeg også var helt avgjørende. Med alt dette på plass fikk kommunen to lag som presterte godt, og det ønsker jeg å trekke fram som en annen faktor. Gode prestasjoner førte til mer omtale i avisene, og stadig flere fikk høre om lagenes prestasjoner. Her fungerte nok Setskog spesielt som en ledestjerne. De beviste at det var mulig for ei lita bygd å få det til.

Tidligere i oppgaven presenterte jeg et spørsmål som Goksøyr & Olstad (2002) stilte i boken "Fotball! Norges Fotballforbund 100 år". De lurte på om kvinnefotballen var dømt til å sammenliknes med herrefotballen, og dermed ikke appellere til det store publikum. En kan ikke trekke konklusjoner for resten av landet ut i fra det som

foregikk på Setskog, men her ble det i minste fall bevist at kvinnefotballen kunne trekke vel så mange tilskuere som herrefotballen. Kanskje var det her Setskog skilte seg ut fra alle andre.

5.2 Arven fra Setskog

Den andre delen av problemstillingen dreide seg altså om det er noe av det jeg kom fram til i avsnittet ovenfor som har påvirket kvinnefotballen på Romerike fram til i dag. Ble det ført videre til Setskog/Høland, og deretter over til Team Strømmen og senere LSK Kvinner? Dette er selvfølgelig vanskelig å svare på, men etter arbeidet med denne oppgaven har jeg lyst til å presentere mine tanker om det. Først og fremst vil jeg vise til intervjuene med Brøtmeth og Karlsen. Brøtmeth (2014) fortalte meg hvordan spillerne i Setskog/Høland reiste rundt og trente på forskjellige steder i hele kommunen, men at de godtok det. Spillere reiste hele veien fra Oslo for å trene og spille kamper på Setskog. Det må ha vært noe med klubben som gjorde at folk orket det, men det trenger ikke nødvendigvis ha noe med hva som skjedde før 1990. Det kan ha vært så enkelt som at mange av de som hadde vært med Setskog og Høland tidligere, nå tok med seg de sunne holdningene videre.

Derimot bet jeg merke i det Karlsen (2014) fortalte meg da jeg pratet med henne. Jeg spurte henne direkte om det er noe ved tiden i Setskog som fortsatt er med henne i LSK i dag. Hun fortalte at det er flere i LSK Kvinner i dag, som var en del av Setskog eller Setskog/Høland, og at det var noe man merket. Hun fortsatte og sa at ”klubben har sjel” (Karlsen, 2014). Etter å ha jobbet med denne oppgaven er jeg ikke overrasket over at hun sier det. De som var en del av Setskog eller Setskog/Høland da de var på sitt beste har det fortsatt i kroppen. Hege Riise var spiller for klubben, og hun er assistenttrener på A-laget. Ranveig Karlsen var både spiller og trener i Setskog, og hun trener rekruttlaget. Hvis enda flere fra Setskog/Høland er en del av LSK Kvinner i dag, så er jeg sikker på at de har med seg sunne holdninger og en vinnervilje som ikke alle nødvendigvis sitter inne med. Kanskje er dette arven fra Setskog, og kanskje lever den videre i dag. Det kunne det utvilsomt vært spennende å finne ut mer om.

5.3 Styrker og svakheter ved studien

Det vanskelige med denne studien er at det finnes veldig lite litteratur å støtte seg til. Først og fremst er studien av lokalhistorisk art, og det er selvfølgelig en begrensende faktor. Når det gjelder tidligere forskning så er det også svært lite på dette området. Det er ikke nødvendigvis fordi det handler om lokalhistorie, men på landsbasis finnes det lite historisk forskning på kvinnefotball. En svakhet ved denne studien blir derfor at det finnes lite jeg kan sammenlikne svarene mine med. Jeg kan påstå at den støtten Setskog fikk fra sine tilskuere var noe helt eget som de andre lagene ikke hadde på den tiden, men det er vanskelig å bevise om dette stemmer. Det faktum at det er et felt med lite tidligere forskning kan derimot også være en styrke. Et av formålene med forskning er å finne ny kunnskap, og denne studien beveger seg inn på et forskningsfelt som ikke er særlig berørt tidligere. En har med andre ord større sjanse for å oppnå ny innsikt, eller avdekke noe som ikke har vært dokumentert tidligere.

Da mesteparten av den informasjonen jeg søker befinner seg i minnene til de som var en del av kvinnefotballen i Aurskog-Høland kunne jeg med fordel ha snakket med flere personer som var involvert. For å få dypere innsikt kunne jeg for eksempel ha snakket med flere spillere, trenere eller kanskje til og med noen som satt i styret til en av klubbene. Videre ble det også slik i denne studien at de fleste avisartiklene jeg tok for meg handlet om Setskog. For å gi et bedre bilde av historien kunne jeg ha brukt mer tid på å finne artikler som omhandlet andre klubber, i stedet for å velge de artiklene som tok størst plass i avisene som da gjerne omhandlet Setskog.

Min lokale tilhørighet er også både en styrke og svakhet ved denne studien. Det er en styrke fordi jeg innehar en viss kunnskap om kommunen. Jeg kjenner til geografien, og jeg kjenner til fotballengasjementet som er tilstede i kommunen. Det gjorde det også enklere for meg å oppsøke personer som enten kunne gi meg informasjon eller henvise til andre som satt på mye informasjon. Samtidig kan det være en svakhet fordi jeg til en viss grad kan føle meg tilknyttet til det jeg skriver om. Det kan påvirke det jeg skriver i forhold til at jeg blir i overkant positiv til det avisene skriver og at jeg dermed feiltolker den informasjonen jeg leser. Dette gjelder spesielt for arbeidet med avisartiklene.

5.4 Veien videre

I løpet av arbeidet med denne studien har det dukket opp en del som det kunne vært interessant å finne ut mer om. Først og fremst tror jeg at den andre delen av min problemstilling, altså spørsmålet om det er noe fra tiden fram til 1990 som sitter igjen hos LSK Kvinner i dag, kunne vært spennende å se nærmere på. En vet at flere av de samme personene fortsatt er tilstede i klubben, men hva har de i så fall tatt med seg, og er det noe dagens spillere har noe forhold til?

Det kom også fram i studien at rekrutteringen til A-lagene på Setskog og Høland stagnerte noe mot slutten av 80-tallet, og det ville vært spennende å finne ut hva dette skyldtes. Var det fordi nivået ble for høyt, og at de unge jentene ikke ble gode nok, eller hadde utviklingen snudd? Det kreves ytterligere forskning for å finne svar på dette. Videre tror jeg det ville vært interessant å innhente informasjon fra personer som hadde noe med kvinnefotballen i de andre klubbene i kommunen å gjøre.

Aurskog-Høland bestod av flere klubber enn Setskog og Høland, og det har kommet fram i denne studien at flere andre klubber også hadde kvinnefotballag. En vet at disse lagene ikke spilte på det samme nivået som Setskog og Høland gjorde, men kanskje kunne en da funnet ut hvorfor disse to lagene var bedre enn alle andre i kommunen. Dette kunne også gitt svar på om de faktorene som jeg mener forklarer Setskog og Hølands suksess var særegne for de to lagene, eller om det må andre forklaringer til.

Litteratur

Akershus Arbeiderblad & Romerikes Blad:

- (1976) *Landslagsaktuell 15-åring får ikke spille i serien*. Av Tom Roger Hæhre
- (1977) *Kamppreferater fra Romeriksserien*. Ukjent forfatter.
- (22. juli, 1977) *Landets mest seriøse damefotballag*. Av Rolf Nordberg
- (17. august, 1978) *Intervju med Ranveig Karlsen*. Av Øystein Ottesen
- (17. august, 1978) *Hurra for damefotballen!* Av Jon Wiik
- (27. juni, 1979) *På Setskog vet vi publikum støtter oss*. Av Trond Nordahl
- (9. juli, 1979) *Tre norske tap i nordisk mesterskap for damer*. Av Jon Haaland
- (1980-81) *Om Østlandsserien*. Utklipp
- (20. januar, 1983) *Setskog-damene vil ikke spille på kretslaget*. Av Guttorm Tysnes
- (28. august, 1983) *Jubelscener, kjempemål, tabelltopp*. Av Roar Sørby
- (30. september, 1983) *Eventyret Setskog*. Av Roar Sørby og Jon Wiik
- (3. oktober, 1983) *Heltene i Telemark*. Av Jon Wiik
- (28. juli, 1988) *Flettefinter på skauen*. Av Ulf Nygaard

Akershus Reiselivsråd (2014) *Velkommen til Romerike*. Hentet 20. September 2014

Fra <http://www.akershus.com/no/Romerike/>

Amedia (2014) *Indre Akershus Blad*. Hentet 13. oktober 2014 fra

<http://www.amedia.no/virksomheten/vare-mediehus/IndreAkershusBlad/>

Amedia (2014) *Romerikes Blad*. Hentet 13. oktober 2014 fra

<http://www.amedia.no/virksomheten/vare-mediehus/RomerikesBlad/>

Aurskog-Høland kommune (24.6.2014) Visjon og verdier. Hentet 20. september 2014

Fra <http://www.aurskog-holand.kommune.no/om-kommunen/visjon-og-verdier/>

De nasjonale forskningsetiske komiteene (2006) *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi*. Hentet 8. oktober 2014 fra <https://www.etikkom.no/forskningsetiske-retningslinjer/Samfunnsvitenskap-jus-og-humaniora/>

Goksøyr, M. & Olstad, F. (2002) *Fotball! Norges Fotballforbund 100 år*. Norges Fotballforbund.

Indre Akershus Blad:

(Juni, 1975) *Damefotballen blomstrer på Romerike*. Ukjent forfatter

(Juni, 1975) *Det er morsomt å dømme damefotball*. Ukjent forfatter

(Høsten 1976) *Maksimal uflaks, 0-1 tap for BUL*. Ukjent forfatter

(1979) *Ranveig Karlsen på det norske damelandslaget i fotball*. Ukjent forfatter

(10. juli, 1979) *Meget hyggelig fotballkveld på Setskog*. Ukjent forfatter

(15. og 19. juni, 1982) *Kampresultater fra Østlandsserien*. Ukjent forfatter.

(4. oktober, 1983) *Seriegull til Setskog*. Av Jan Vestreng

(27. juli, 1988) *47 glade fotballjenter*. Av Are Stensås

Kjeldstadli, K. (1999) *Fortida er ikke hva den en gang var. En innføring i*

historiefaget. Hentet 7. oktober 2014 fra

<http://www.nb.no/nbsok/nb/ed5f97b2445ac58e8dfcf08eb2ab3194.nbdigital?lang=no#3>

Lillestrøm Kvinner (28.4.2014) Om klubbens historie. Hentet 2. oktober 2014 fra http://www.lsk.no/lskwomen_about

LSK Historikk (12.09.2010) Damefotball i LSK. Hentet 30. September 2014 fra <http://www.lskhistorikk.com/arkiv/Klubbenstiftelse/Damefotball.htm>

Norges Fotballforbund (2014) Tabell 1. Divisjon kvinner 1987. Hentet 2. Oktober 2014 fra <http://www.fotball.no/System-pages/Tabell/?tournamentId=83267>

Norges Fotballforbund (2014) Tabell 1. Divisjon kvinner 1988. Hentet 2. oktober 2014 fra <http://www.fotball.no/System-pages/Tabell/?tournamentId=83266>

Norges Fotballforbund (2014) Tabell 1. Divisjon kvinner 1989. Hentet 2. oktober 2014 fra <http://www.fotball.no/System-pages/Tabell/?tournamentId=83265>

Store Norske Leksikon (13.2.2009) Kjell Schou Andreassen. Hentet 14.9.2014 fra: https://snl.no/Kjell_Schou_Andreassen

Aasum, K. (2007) *Fra Kaka til Carew. Romeriksfotball gjennom 100 år.*
Romeriksforlaget

Vedlegg

Vedlegg 1

Intervjuspørsmål

1. På hvilken måte var du involvert i damefotballen i din klubb?
2. Når omtrent startet dere opp med organisert damefotball i klubben?
3. Hvorfor startet det opp? Var det noe spesielt som førte til at også damene skulle spille fotball? (En spesiell begivenhet, sentrale personer eller liknende)
4. Var det noen utfordringer i forbindelse med oppstarten av organisert damefotball i klubben?
5. Hvilket nivå holdt damelaget? (Resultater, store prestasjoner)
6. Fikk du noe inntrykk av hvordan holdninger folk i området hadde til at damer skulle spille fotball?
7. Hvordan var det med tilskuere? Kom det mange og så på når damene spilte fotball? Sammenlignet med herrefotballen?
8. Hvor kom spillere og trenere fra? Var de fleste lokale, eller kom det mange utenfra?
9. Er det ellers noen viktige datoer, årstall eller hendelser som du mener er viktige for laget som vi ikke har snakket om?
10. Hva var det som førte til sammenslåingen i 1989?
11. Hva kjenner du til om Setskog/Høland? Var sammenslåingen utelukkende positiv? Hvor kom spillere/trenere fra? Hvor populært fikk du inntrykk av at damefotballen var nå? Hadde holdninger forandret seg?
12. Kan du si noe om tiden som Team Strømmen og LSK Kvinner?